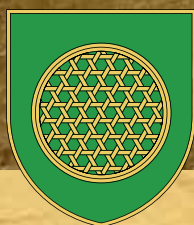
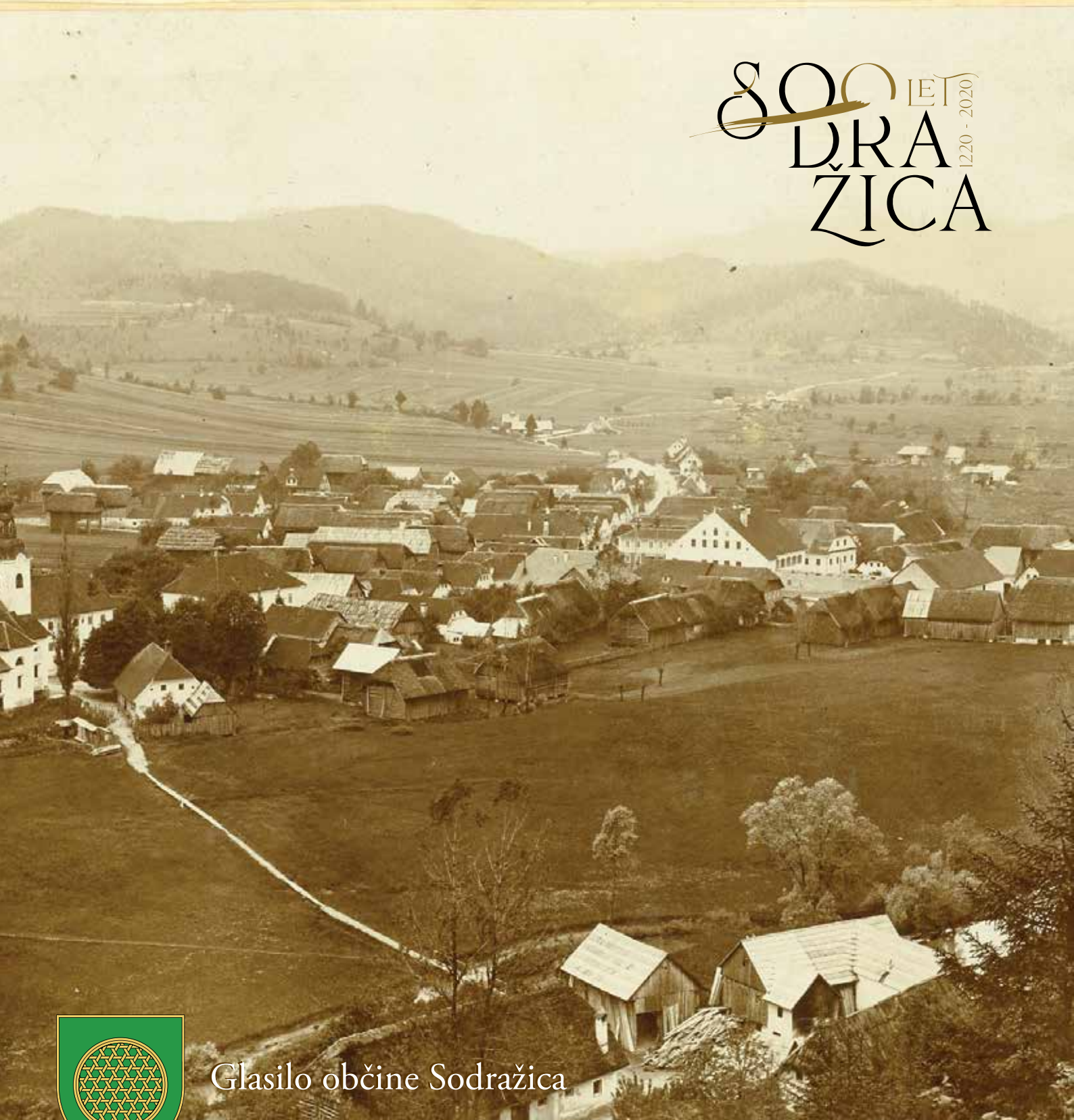

Poštnina plačana pri
pošti 1317 Sodražica

Suhorobar

123/ XXII, marec–april 2020

80^{LET}
DRA
ZICA 1220 - 2020

Glasilo občine Sodražica

Sodraških 800

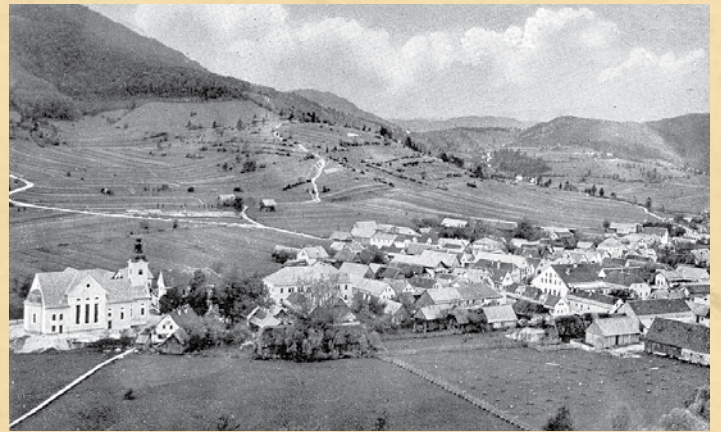
Deklici ob vodnjaku na trgu v Sodražici, slikano ok. leta 1930. Na levi Nika Lovšin (Kaprolova) iz Sodražice, roj. leta 1924 (last: Natalija Nataša Lovšin, Sodražica)

Stari kamniti most in napajališče v Sodražici, iz Zavode ok. leta 1938 (last: družina Fajdiga, Ljubljana)

Razglednica Sodražice – pogled na sever, slikano pred letom 1940 (last: Slovenski etnografski muzej, Ljubljana)

Razglednica Sodražice iz leta 1933 (last: Bojan Grilec)

Trg v Sodražici danes (foto: Marko Burger)

Razglednica trga v Sodražici, izdana ok. leta 1930 (last: Miloš Mikolič, Ljubljana)

VSEBINA

- 4 ŽUPANOVA STRAN**
Epidemija in občinski ukrepi
- 5 AKTUALNO**
S seje občinskega sveta
Zlati znak Metodu Puclju
- 7 IZ POSLANČEVE ZAPISNICE**
Tanko in Novakova o epidemiji
- 8 SODRAŠKIH 800**
Županova poslanica
Ludvik Mihelič o prihajajoči knjigi
Turjaška listina
- 11 ZNAMENITI SODRAŽANI**
Pirčevo pismo Titu
- 14 KARANTENA**
Naši vtisi, misli in komentarji
- 17 ŠOLA / VRTEC**
Šolske Prešernove nagrade
Pouk na daljavo
Ljuba Jenče na obisku
- 19 NAŠI NAJMLAJŠI**
Tina ostane doma
- 20 DRUŠTVO UPOKOJENCEV**
Marijinih 90
Dan žena
- 22 NAŠE ZDRAVJE**
Katarinine spodbude
Lekarna o jetrih
- 24 KUHAJMO SKUPAJ**
Čas za kulinarično ustvarjanje
- 26 OD TU IN TAM**
Z Ljudmilo Novak o govorništvu
Občni zbor Žimaric
Slovo p. Filipa
- 31 NOVIČKE IZ KNJIŽNICE**

Na naslovnici: Najstarejša fotografija Sodražice, posneta ok. leta 1900, ko je imela večina sodraških hiš še slamnate strehe (vir: Nadškofijski arhiv Sodražica)

Čas za resnico

PIŠE: NINA PIRC VOVČKO, UREDNICA

Priznam, da se mi napovedanih nekaj tednov samoizolacije ni zdelo tako hudo. Kot če bi bila na porodniškem dopustu ali pa bi kateri od malčkov preboleval norice. Nič takega torej. Delati od doma sem vajena, nekaj projektov lahko počaka, z otroki se dobro znajdemo, naravo imamo pred nosom ... Izkušnje šolanja na domu sicer še nimamo, a verjamem, da bo šlo. Saj je samo za 14 dni, kajne?

Vsi vemo, da se je po 14 dnevih karantene vse šele pošteno začelo. Šola in vrtec sta ostala zaprta »do nadaljnjega«, varnostni ukrepi so se dodatno zaostri, doma pa se je kopicilo delo. Ob dopoldnevih sem opravljala vlogo mame, vzgojiteljice, učiteljice, kuharice, čistilke, popoldne, ko sem se od utrujenosti bolj ali manj sesedla, se je moje delo samostojne podjetnice šele začelo. Dopoldnevi in popoldnevi so bili zapolnjeni do zadnjega. Pričelo je zmanjkovati časa za druženje in gibanje, prosti čas je postal luksuz. Hej, kaj niso rekli, da bo lepo, ko bomo doma?

Nekaj časa sem se jezila na trapasti virus pa na Kitajce, na politike, na šolo, na otroke, nazadnje še nase. Hkrati sem trmasto stiskala zobe in delala vsak prosti trenutek, v soboto in nedeljo, saj podjetnik, ki ne dela, seveda ne dobi plačila. Seveda nobena od mojih strategij ni pomagala, v resnici so me izčrpavale in mi kradle prepotrebne moči za vsakdanje življenje. In res mi je v nekem trenutku telo pokazalo rdeči karton: »Takole ne bo šlo, draga moja, ustavi se. Komu bo koristilo, če boš pregorela?« Končno sem pretresena odnehala. Obstala sem na pogorišču svojih načrtov (in iluzij) ter žalovala za izgubljenim. Zbrano delo od doma v tem zahtevnem obdobju, ko so otroci doma, se je izkazalo za misijo nemogoče. Dobršen del želja in načrtov bo moral počakati.

Zdela se je, da mi je prav žalost odprla oči, da sem lahko dojela resnico. O tem, da sem tudi jaz samo človek, z napakami in omejenimi zalozami moči. O tem, da je počitek nuja in pravica. O tem, da sem sama odgovorna za svoje (dobro) počutje in zdravje. O tem, da je finančna varnost še kako pomembna. Ter o tem, da v življenju potrebujem soljudi: učitelje in vzgojitelje, prijatelje in sorodnike. Nazadnje mi je postalo jasno še nekaj: da v življenju marsičesa sploh ne potrebujem in da želje, če so pristne in prave, preživijo še tako dolgo karanteno. Nasmehnila sem se in se ozrla po pogorišču. Čez čas sem opazila, da je iz pepela pognala prva travna bilka. In za njo še ena. In še ena. In od nekod je vzplavala misel, ki sem jo slišala davno: Zemlja na pogoriščih je najbolj rodovitna ...

Še vedno smo v karanteni in življenje je za marsikoga še naprej zahtevno. Vsak ima kakšno omejitev ali dodatno breme. Vsak ima kakšno željo ali načrt, ki mora počakati. Vsak ima svoje pogorišče. Pustimo ga, naj bo. Lahko se zjokamo nad njim, potem pa naj ga prežari pomladno sonce in naj zemljo na njem očisti nepotrebne navlake. Ko bo čas, bomo vanjo posejali semena za bolj zdrav in zadovoljen jutrišnji dan.

Srečno in srčno!

NASLEDNJI SUHOROBAR

Rok za oddajo gradiva je **20. maj 2020**. Gradivo, predloge in vprašanja nam lahko pošljete na naslov:

suhorobar@gmail.com

Vabljeni k soustvarjanju našega skupnega glasila!

OBČINA SODRAŽICA V ČASU EPIDEMIJE

PIŠE: BLAŽ MILAVEC, ŽUPAN

Marca je tudi Slovenijo doletela epidemija novega koronavirusa (covid-19) in nas v hipu »zamrznila« kot v napeti pravlji o kakšni hudobni vili, ki vse uspava ali zaledeni. Še pred dvema mesecema, ko smo sicer že bili seznanjeni z dogajanjem na Kitajskem, si ni nihče predstavljal, da bo kmalu tudi pri nas tako. Država je sprejela vrsto ukrepov, ki jih po večini predstavljajo različne vrste prepovedi, navodil in usmeritev, da bi zajezila naglo širjenje okužbe med prebivalstvom. To je bilo potrebno, da smo ubranili zdravstveni sistem ter ga ohranili nad vodo in s tem tudi življenja mnogih. Odločitvam in ukrepom vlade smo sledile tudi občine, seveda v okviru svojih nalog in pristojnosti.

V Sodražici smo še pred epidemijo sklicali vrsto sestankov med vodstvom občine in občinskim štabom civilne zaščite, največkrat v razširjeni sestavi, kamor smo povabili še predstavnike drugih služb, ki izvajajo pomembne oz. kritične storitve. Na podlagi ocene stanja in dostopnih napovedi so se sprejele odločitve, na podlagi katerih smo začeli z aktivnostmi hitrega popolnjenja zaloga zaščitne opreme in pripravami na izbruh okužbe. V skladu z vladnimi odredbenimi akti sta se tudi pri nas zaprla šola in vrtec, čez nekaj dni tudi vsi lokali in storitvene dejavnosti, ki ne sodijo med nujne za oskrbo prebivalstva. Na Občini smo izdali navodila za zaprtje javnih objektov in odpovedali vse prireditve oz. dogodke. Temu je sledila splošna prepoved zbiranja in kmalu tudi omejeno gibanje oz. prehod izven občine. Ker na območju naše občine zdravstveno stanje ni bilo izstopajoče problematično (glede števila okuženih), za kar se lahko zahvalimo tudi doslednemu spoštovanju odrejenih ukrepov naših ljudi, nismo bili prisiljeni državnih prepovedi še dodatno zaostrovati ali odrejati drugih posebnih ukrepov. Organizacija in delo Občine sta se nemudoma prilagodila novim razmeram, sprejet je bil poseben režim dela (občinska uprava se je preorganizirala in preventivno razdelila v dve ekipi). V prvih dveh tednih smo se osredotočili na organizacijo občinske pomoči. Vzpostavili smo dva centra za pomoč – za varstvo otrok in za dostavo hrane oz. preskrbo prebivalcev s hrano in drugimi nujnimi potrebščinami (higienski pripomočki, zdravila itd.). Organizacijo in koordinacijo neposredno vodi direktorica občinske uprave, izvedbeno pa delo centrov temelji na prostovoljcih. Pri nas smo upoštevali priporočilo vlade, da se starejših občanov in gasilske operative dodatno ne obremenjuje, če ni nujno, zato smo pozvali prostovoljce predvsem iz vrst različnih društev (mladinci, športna in turistično društvo) ter zaposlene iz primernih služb. Tako se je iz društev prijavilo kar nekaj prostovoljcev, največ za dostavo, iz vrst lovcev in strelskega društva ekipe za izvajanje podpore pri redarski službi oz. nadzoru javnih površin. Nekaj vzgojiteljic iz našega vrtca se je ponudilo za morebitno varstvo na domu. Zaenkrat zaradi sposobnosti samoiniciativnosti in samoorganiziranosti prebivalstva sploh še ni bilo treba vpoklicati vseh prostovoljcev. Večji del nalog in pomoči smo lahko izvajali sami s pomočjo zaposlenih v občinskih službah, ki smo jih prerazporedili na delo civilne zaščite.

Poleg organiziranja pomoči za varstvo in dostavo oz. preskrbo smo povečali pozornost za morebitne druge socialne ali zdravstvene potrebe prebivalcev. Tu imajo osrednjo vlogo CSD in posamezne humanitarne organizacije, ki sicer delujejo na našem območju (RK in Karitas). V šoli se je vzpostavljala pouk na daljavo, ki je kmalu nadomestil izpadli pouk v razredih. Štab civilne zaščite in občinska uprava sta se usmerila v iskanje in dobavljanje potrebne zaščitne opreme, saj se je kmalu izkazalo, da je Slovenija epidemijo pričakala nepripravljena. Na prvi vtis dobre zaloge občinskega štaba so hitro kopnele, saj smo morali zalagati številne druge službe, zlasti z zaščitnimi maskami. Pozneje smo s projektom Občani za občane podprli šivanje mask in njihovo medsebojno razdeljevanje. Donacijo podjetja Seti pa smo na Občini »predelali« v priložnostne zaščitne maske in jih razdelili lokalom in občanom.

Poleg že navedenih aktivnosti smo na Občini vseskozi ohranjali stik z vsemi javnimi službami, ki opravljajo delo na območju občine tako na občinski kakor tudi državni ravni. Poleg tega so delo spremljala administrativna opravila vsakodnevnega zbiranja relevantnih informacij, prijave in posredovanja poročil različnim naslovom v sistemu reševanja in zaščite. Kolikor je bilo mogoče, pa smo okrepili sporočanje vseh pomembnih podatkov in informacij javnosti po različnih medijskih kana-

lih. Po vzpostavitvi centrov za pomoč in drugega dela v okviru nalog civilne zaščite se na Občini usmerjamo v pripravo odzivnih ukrepov tako znotraj sistema občine kakor širše za ublažitev oz. pomoč prizadetim na našem območju. Če smo iz boja zoper virus pri nas izšli brez (večjih) žrtev, se bomo posledicam boja za zaustavitev virusa bistveno težje izognili, zato smo že zgodaj sprejeli nekaj odločitev glede začasne zamrznitve manj nujnih izdatkov ter s pripravo reprogramiranja občinskih financ, zagotovitve likvidnosti javnim službam (javni zavodi in podjetja) ter možnih ukrepov za pomoč lokalnemu gospodarstvu in prebivalcem. Končne odločitve bodo sledile državnim ukrepom, na katerih sicer sloni pretežni del pomoči, vzorom iz drugih občin in konkretnim potrebam pri nas, seveda v okviru naših finančnih in organizacijskih zmožnosti.

Na koncu želim izreči posebno zahvalo občankam in občanom, da ste razumeli stanje in težo časa s spoštovanjem odrejenih ukrepov in delovali predvsem samozaščitno ter preventivno v dobro sebe in soljudi. Izredna hvala našim občankam in občanom, ki v času epidemije opravljate dela na področju zdravja in nege, preskrbe in izobraževanja ter druge pomoči ljudem ter v drugih pomembnih dejavnostih za nemoteno delo državnega sistema in infrastrukture. Hvala zaposlenim v občinskih javnih zavodih in podjetjih in v občinski upravi, tistim svetnicam in svetnikom ter predstavnikom drugih občinskih organov in vaških odborov, ki ste pokazali skrb za delo in stanje v občini. Hvala delujočim v strukturi občinskega štaba civilne zaščite, zlasti pa hvala vsem občankam in občanom, ki ste se javili kot prostovoljci za različne vrste pomoči, ne glede na to, ali smo vas do sedaj že aktivirali. Hvala številnim, ki ste bili v svojih okoljih pozorni na potrebe drugih ljudi ali ste jim celo pomagali mimo uradnih struktur, šiviljam, ki ste se po vsej občini samoiniciativno odločile za šivanje zaščitnih mask ter jih dobrosrčno delile med ljudi, ter tudi mnogim za vašo skrb in širjenje pomembnih novic in obvestil med ljudmi ter za vse ponudbe in pobude, koristne za soobčane in občine. Hvala tudi donatorjem – posameznikom in podjetnikom iz naše občine in zunaj nje za podporo in pomoč.

Epidemija nas je hote ali nehote zaznamovala, pustila bo najbrž tudi neizbrisen pečat, za katerega pa ni nujno, da bo ostal kot črn madež na letošnjem letu – lahko je tudi znamenje pomoči in sodelovanja ter sposobnosti ustreznega in učinkovitega ukrepanja (brez nepotrebne pretiravanja in izpostavljanja ali celo izkoriščanja razmer) v primeru posebnih in izrednih stanj.

Prvi prostovoljec, Blaž Krajnc, ki je v okviru Občinskega centra za pomoč za dostavo hrane, zdravil in drugih nujnih potrebščin opravil prevoz zdravil in živil za starejšega občana. (foto: Blaž Milavec)

10. REDNA SEJA OBČINSKEGA SVETA

PIŠE: DARJA VETRIH, FOTO: FREEPIK

Tik pred zaprtjem šol in drugih institucij se je v četrtek, 12. 3. 2020, na 10. redni seji sestal Občinski svet Občine Sodražica. Prisotne je župan uvodoma seznanil z aktualnimi razmerami na področju javnega zdravja na območju občine Sodražica in s sprejetimi ukrepi za preprečitev širjenja koronavirusa. Obravnava navedene teme se je povezala tudi s predstavitvijo novega direktorja Zdravstvenega doma Ribnica Andreja Lampeta, ki je na seji sodeloval kot gost.

Na dnevnem redu je bilo sicer deset točk, s svojo predstavitvijo pa je sodelovala tudi kandidatka za urednico občinskega glasila Suhorobar v naslednjem mandatnem obdobju, Nina Pirc Vovčko. Po predstavitvi jo je občinski svet imenoval za urednico, nato pa soglasno potrdil tudi ostali članici uredniškega odbora, Petro Marn in Darjo Vetric, ter člane programskega sveta: Jasno Janež, Tadeja Košmrlja, Ano Modic, Slavko Tanko in Nadjo Zobec Krže. Občinski svet imenuje urednika, uredniški odbor in programski svet Suhorobarja na predlog župana, ki je predhodno objavil poziv za podajo predlogov k imenovanju.

V nadaljevanju so svetniki v drugi obravnavi soglasno sprejeli Odlok o postopku in merilih za sofinanciranje letnega programa športa v občini in Letni program športa za leto 2020, ki sta osnova za sofinanciranje športa oz. športnih društev in klubov, ki delujejo na območju naše občine.

Svetniki so obravnavali in po skrajšanem postopku sprejeli tudi Odlok o določitvi stroškov lokacijske preveritve v občini Sodražica, na podlagi katerega se bo vlagatelju obračunalo nadomestilo stroškov, ki nastanejo v postopku lokacijske preveritve. Z Zakonom o urejanju prostora je namreč kot novost uvedena možnost t. i. lokacijske preveritve, s katero se preverja individualne namere za poseg v prostor ter omogoči manjše odstopanje od veljavnih prostorskih aktov.

Svetniki so obravnavali tudi nekaj vprašanj s področja premoženjskopravnih zadev ter imeli možnost podati vprašanja in pobude. Ob koncu se je župan seznanil občinski svet s ponovno oživiljenimi nameni Pošte Slovenije, da poslovalnico v Sodražici preoblikuje v pogodbeno pošto, ter s pripravami na izdajo knjige Sodraških 800.

Občina Sodražica obvešča, da se lahko starejši občani, invalidi in bolni, ki nimate svojcev ali drugih oseb, ki bi vam lahko pomagale, obrnete po pomoč za dostavo hrane in higienskih pripomočkov ali zdravil na

**OBČINSKI CENTER ZA POMOČ ZA DOSTAVO,
ki je organiziran v času ukrepov zaradi
koronavirusa.**

Kontakt: **(01) 836 60 75** ali **051 617 727**
od ponedeljka do petka med 8. in 11. uro
ali e-naslov: **obcina@sodrazica.si**.

Dostava se izvaja s pomočjo prostovoljcev.
Več na: **www.sodrazica.si**.

JAVNA RAZSVETLJAVA

PRIPRAVIL: ADESCO, D. O. O.

Občina je v preteklih letih ter bo tudi v bodoče izvajala planirano energetsko in svetlobnotehnično posodobitev svetilk javne razsvetljave. Z dosedanjimi prenovami smo dosegli večjo energetsko učinkovitost in stabilnejše obratovanje. Z zamenjavo starih svetilk smo dosegli optimalnejše osvetljevanje cest ter deloma zadoslili pogojem zakonodaje, ki je omejila uporabo svetilk, ki svetijo nad vodoravnico. Za zagotavljanje učinkovitosti infrastrukture javne razsvetljave bomo vzpostavili napredni sistem za upravljanje in vzdrževanje javne razsvetljave E2 MANAGER Javna razsvetljava, ki ga je razvilo podjetje Adesco, d. o. o., iz Velenja. Program Javna razsvetljava je del platforme E2 MANAGER za napredno upravljanje stavb, ki ga uporablja že preko 80 slovenskih občin.

V okviru programa E2 MANAGER Javna razsvetljava je razvit tudi sistem za interaktivno obveščanje o okvarah na javni razsvetljavi za občane. Občani lahko o okvarah na javni razsvetljavi obveščate preko spletne aplikacije (zemljevida), ki jo najdete na spletni strani <https://www.sodrazica.si>, ali pa preko brezplačne aplikacije za pametne telefone Prijavi okvaro.

Občina si prizadeva, da bi bili naši kraji varnejši, zato vas prosimo, da nam sporočate morebitne napake na javni razsvetljavi.

VAJA SIQUAKE 2020

PIŠE: BLAŽ KOVAČIČ, FOTO: NATAŠA ARKO

V torek, 4. februarja 2020, je v Sodražici in tudi v vseh občinah ljubljanske regije potekala vaja Potres 2020. Organizator si jo je zamislil tako, da je občinam in drugim državnim strukturam zadal nekaj nalog, ki so obsegale analizo obstoječega stanovanjskega fonda, ki smo ga preverjali v aplikaciji Potrog, preveritev obstoječih občinskih načrtov, analizo stanja ob taki situaciji (število podrtih stavb, zasutih cest, koliko ljudi je v zasutih stavbah itd.), iskanje nadomestnih nastanitvev, izdajo različnih odredb o aktivaciji sil in o prepovedi vstopa v porušene ali poškodovane objekte ter o postavljanju organizacijske strukture.

Vaja je potekala med 8. in 15. uro. Na začetku se je zbral štab civilne zaščite v razširjeni zasedbi, ki se mu je predstavilo samo vajo. Na povabilo so se vaje, kljub temu da je bila teoretična, udeležili tudi predstavniki Radiokluba Ribnica, ki so na njej tudi praktično sodelovali. Predstavili so delovanje radijskih zvez v občini Sodražica ter med samo vajo s štabnega mesta preverili delovanje na dveh lokacijah, v naseljih Betonovo in Kotel. Na obeh lokacijah so radijske zveze vzpostavili brez težav.

Vaja se je operativno izvajala le s štirimi člani. Med izvedbo se je izkazala potreba, da bi ob resničnem dogodku takega obsega štab moral delovati v celotni zasedbi. Poleg štaba, službe za podporo, so sodelovali policija, Elektro Ljubljana PE Kočevje, Osnovna šola Sodražica, Komunala Ribnica, Radioklub Ribnica, Hydrovod, d. o. o., in občinsko gasilsko poveljstvo Sodražica.

Na vaji se je ugotovilo, da bi se bilo treba ob taki razsežnosti potreba vsaj prvih nekaj dni, preden bi prišla pomoč, zanesti predvsem na lastne vire.

METOD PUCELJ PREJEMNIK ZLATEGA ZNAKA CIVILNE ZAŠČITE

PIŠE IN FOTOGRAFIRA: BLAŽ KOVAČIČ

Metod Pucelj se je rodil 3. 7. 1958. Že kot mladinec se je v domačem kraju vključil v gasilsko organizacijo pod okriljem PGD Sušje. Izkušnje ter pridobivanje gasilskih veščin in znanja je ob dopolnjeni polnoletnosti nadgradil z opravljenim tečajem za gasilca. Večjo vnemo in spoštovanje do soljudi ter pomoči potrebnim je pokazal, ko se je odselil v Sodražico in si ustvaril družino. Takoj se je včlanil v PGD Sodražica, ki v občini Sodražica deluje kot osrednja gasilska enota II. kategorije.

Skupno že več kot polna štiri desetletja aktivno vodi operativno gasilsko dejavnost, bodisi na nivoju PGD Sodražica bodisi na nivoju sektorja Sodražica. V mandatih od leta 1997 do 2013 je na operativnih funkcijah kot član poveljstva in namestnik poveljnika GZ Ribnica svoje znanje usmeril v dejavnosti izobraževanja gasilskega kadra. Leta 2013 je prevzel funkcijo poveljnika GZ Ribnica, ki jo je vestno in z vso odgovornostjo opravljal ves mandat. Na tej odgovorni funkciji je bilo njegovo delo usmerjeno v povezovanje operativne enote GZ Ribnica z drugimi GZ v regiji Ljubljana II. Na volitvah leta 2018 je bil izvoljen za podpoveljnika ter je do izrednih volitev leta 2019 opravljal tudi odgovorno nalogo tajnika GZ Ribnica. Na nivoju GZ Ribnica je bil po funkciji od leta 2013 do 2019 tudi član poveljstva regije Ljubljana II. Leta 2018 je po izvolitvi novega vodstva v PGD Sodražica ponovno prevzel odgovorno delo tajnika, ki mu ni tuje, saj je tovrstno delo v društvu že opravljal med letoma 2013 in 2015.

Od ustanovitve Občine Sodražica leta 1998 deluje tudi v občinskem štabu civilne zaščite (CZ). Leta 2015 je na predlog župana zaradi dobrega poznavanja delovanja štaba prevzel zelo odgovorno funkcijo namestnika poveljnika Občinskega štaba CZ Občine Sodražica.

Veliko truda in skrbi je vlagal v organizacijo izobraževanja gasilskega kadra; izpeljal je več tečajev, od osnovnega tečaja Gasilec do tečaja Višji gasilec na nivoju GZ Ribnica ter usposabljanje za tečaj Mentor mladine in tečaj vodenja večjih intervencij na nivoju regije Ljubljana II. Še vedno sodeluje pri urejanju ter ažuriranju operativnega načrta gasilskih enot GZ Ribnica in enot CZ na področju občine Sodražica.

V svojem dolgoletnem stažu v gasilski organizaciji je za svoje delo in požrtvovalnost prejel več društvenih priznanj: leta 1988 priznanje GZ Ribnica I. stopnje, leta 2018 gasilsko plamenico I. stopnje, leta 2007 bronasti znak CZ, leta 2015 srebrni znak CZ, leta 2016 značko za 40 let dela v gasilski organizaciji, leta 2018 za 40 let dela na operativnem področju. Za svojo požrtvovalnost in operativno delo v regiji je leta 2018 prejel tudi priznanje in plaketo Ignacija Merharja regije Ljubljana II.

Za prispevek na področju operativnega delovanja na nivoju PGD Sodražica, GZ Ribnica in zgledega dela na nivoju OŠCZ Občine Sodražica pa mu je bil 2. marca 2020, ob obeležitvi dneva civilne zaščite na Brdu pri Kranju, podeljen zlati znak civilne zaščite.

3. javni razpis za subvencioniranje dela stroškov nakupa in vgradnje malih komunalnih čistilnih naprav in črpališč v Občini Sodražica

Na podlagi Odloka o spremembi Odloka o proračunu Občine Sodražica za leto 2020 (Ur. list RS, št. 77/2019) in Pravilnika o subvencioniranju nakupa in vgradnje malih komunalnih čistilnih naprav in hišnih črpališč na območju Občine Sodražica (Ur. list RS, št. 72/2017) Občina Sodražica objavlja 3. Javni razpis za subvencioniranje dela stroškov nakupa in vgradnje malih komunalnih čistilnih naprav in črpališč v Občini Sodražica.

Začetek veljavnosti razpisa: 15. 3. 2020

Prvo odpiranje: 15. 4. 2020

Konec razpisa: 15. 10. 2020 do 12. ure oz. do porabe sredstev

Višina sredstev: 4000 EUR

Odpiranje: vsak 15. dan v mesecu

Več informacij je objavljenih v razpisu, dodatne informacije pa so na voljo na:

Občina Sodražica:

Blaž Kovačič

E-naslov: blaz.kovacic@sodrazica.si

Telefon: (01) 836 60 51

Komunala Ribnica, d. o. o.:

Jernej Brelih Zemljč

E-naslov: jernej@komunala-ribnica.si

Telefon: 031 360 158

KORONAVIRUS

PIŠE: JOŽE TANKO, POSLANEC SDS, PODPREDESEDNIK DZ

Zadnje tedne nas zaposlujejo skoraj izključno ukrepi za omejevanje posledic novega koronavirusa. Vse ostalo je potisnjeno v ozadje. In to v vseh evropskih državah.

Še ne dolgo nazaj se usodnost covid-19 ni jemala resno. Sploh ne v mediteranskem okolju, kjer je bilo mnogo podcenjevanja in kjer so prebivalci preventivna navodila ter ukrepe oblasti preprosto ignorirali. Zato je okužba (v Italiji in Španiji) postala množična z zastrašujočimi trendi obolevnosti in smrtnosti.

Tudi Šarčeva vlada v odhajanju je podlegla temu mediteranskemu »melosu«. Morda je menila, da se nam bo virus izognil, saj je nekaj časa res kazalo, kot da je Slovenija imuna. Šarčevi odzivi so bili zelo lahkotni, komedijantski, porogljivi in ignorantski do zdravniške stroke, ki je pravočasno opozorila na možne hude posledice virusne nevarnosti. Zaradi podcenjevanja bivša vlada tudi ni pravočasno predlagala nobenih resnih preventivnih ukrepov.

Celo več. V času, ko bi že zaradi opozoril in informacij iz prizadetih sosednjih držav, npr. Italije, Šarčeva vlada morala ravnati drugače, je navkljub opozorilom odposlala zaloge zaščitnih sredstev iz blagovnih rezerv na Kitajsko, s čimer je povzročila, da so vsi, ki so se soočali s koronavirusom, praktično ostali brez preventivne zaščite. A da so posledice koronavirusa hude, smo lahko zaznali po ukrepih na Kitajskem. Če smo tedaj, na začetku epidemije, morda še z dvomom spremljali oster, pravzaprav brutalen odziv kitajskih oblasti do vseh, ki so ignorirali ukrepe, sedaj lahko ugotavljamo, da so ravnale odgovorno.

KRIZA KORONAVIRUSA IN NAŠA SKUPNA MOČ

PIŠE: LJUDMILA NOVAK, EVROPSKA POSLANKA

Ljudje smo prepletenost sveta in negativne učinke globalizacije prvič resnično občutili med finančno krizo leta 2008. Kriza pandemije bolezni covid-19 (koronavirus), ki je že decembra lani izbruhnila v mestu Vuhan na Kitajskem, pa ponovno dokazuje, kako je v današnjem globaliziranem svetu pomembna samooskrba.

Težko je razumeti dejstvo, da bo zdaj prav Kitajska priskočila na pomoč Italiji z zaščitnimi oblekami, maskami in zdravili. To kaže predvsem na to, kako so Evropska unija (EU) in njene članice pretirano odvisne od mednarodnega okolja. Dejstvo je, da mora EU sprejeti učinkovitejšo politiko za večjo samooskrbo na področju proizvodnje zdravil in zanje pomembnih sestavin.

Sama tudi menim, da je na ravni EU treba okrepiti sodelovanje na vseh področjih, še posebej pa pri izmenjavi informacij in pomoči pri zagotavljanju ustreznih zmogljivosti v bolnišnicah. Pri tem imam v mislih zlasti respiratorne naprave. Prav tako je treba ljudem na najbolj prizadetih območjih sporočiti, da niso osamljeni in da pristojni delajo vse, kar je v njihovi moči, da bo ta virus premagan.

In ne nazadnje, ne smemo pozabiti na gospodarski vpliv krize, ki jo doživljamo. To, da bo zaradi pojava koronavirusa zagotovo prišlo tudi do gospodarske krize, ni več vprašanje.

Vsem prizadetim gospodarskim dejavnostim je treba zagotoviti sredstva za pomoč pri ohranjanju njihove likvidnosti, banke pa naj

Pozive SDS, da bi le sklical svet za nacionalno varnost, je Šarec skoraj do zadnjega porogljivo zavračal. Šele dan ali dva pred imenovanjem Janševe vlade je popustil in blagovolil sklicati ta svet, na katerem je bilo sprejetih več predlogov SDS za zamejitev virusne krize, več pa je bilo tudi prezrtih.

Nova Janševa vlada je takoj sprejela najnujnejše ukrepe za preprečevanje nekontroliranega širjenja bolezni, začela z interventnimi nabavami potrebne zaščitne opreme, aparatur in drugega medicinskega materiala ter pozvala k aktivnemu sodelovanju še lokalne oblasti, štabe civilne zaščite, podjetja, prostovoljce, zaposlene v domovih za ostarele itd. Zdravstvenemu osebju in vsem, ki so vključeni v bitko proti koronavirusu, je treba izreči veliko zahvalo za skrbno, ustrezno in odgovorno ravnanje, sicer bi bile posledice še mnogo hujše.

Ker je virusna pandemija že do sedaj močno stresla svetovno in tudi naše gospodarstvo, kar bo imelo za posledico številne propade velikih in majhnih podjetij, zaradi česar bo mnogo ljudi ostalo v težavah ali celo brez zaposlitve, je Janševa vlada sprejela številne ukrepe pomoči za vse, ki jih je in jih še bo prizadela kriza – za posameznike, obrtnike, velike družbe, institucije ... Ukrepe je pripravila številna skupina strokovnjakov, v katero so bili brez političnih predsodkov vključeni mnogi strokovnjaki in predstavniki gospodarstva vseh političnih nazorov. Treba je priznati, da je ta skupina v nekaj dneh pripravila res kakovostne ukrepe pomoči za vse prizadete strukture prebivalstva in gospodarstva.

Že v tej začetni fazi je za te pomoči namenjenih veliko (3 mrd) finančnih sredstev, ki pa najbrž ne bodo zadoščala, če se bodo posledice odpravljale dlje časa. Najbrž bodo potrebne še nove oblike pomoči. Tu moramo z ukrepi smiselno slediti drugim državam, če ne želimo še enkrat izgubiti stika z njimi, kot smo ga pred desetletjem v času svetovne finančne krize, ko je zaradi neukrepanja Pahorjeve vlade Slovenija doživela največji zdrs. A Janša ni Pahor in SDS ni SD. Mi ne bomo čakali.

razmislijo o možnosti, da bi podjetja lahko zaprosila za zamenjavo kratkoročnih posojil z dolgoročnimi; razlog je seveda v tem, da se s podaljševanjem ročnosti zmanjša mesečni obrok posojila, s čimer se lahko ublaži denarni krč v podjetjih.

Svetovne banke se namreč že ukvarjajo z vprašanjem likvidnosti podjetij in strankam že ponujajo različne ukrepe, s katerimi bi lahko ublažile akutne težave zaradi posledic izbruha koronavirusa. Med ukrepi se naštevajo reprogramiranje oz. podaljševanje kreditnih linij, premostitvena posojila in moratorij za poplačevanje hipotekarnih posojil.

Ponekod so ljudje že izpraznili prodajne police trgovin v strahu, da bo motena preskrba s hrano. V času krize se marsikaj spremeni, zato je nujen tudi premislek, ali v Sloveniji naredimo dovolj za povečanje prehranske samooskrbe. Večkrat slišimo, da se nekaj ne splača pridelovati doma, ker je v trgovini cenejše. Švicarji vedo, da zlata in frankov ni mogoče pojesti, zato posvečajo kmetijstvu posebno skrb, čeprav imajo za to težje pogoje. Če pa bomo v Sloveniji vse najboljše površine pozidali, veliko smo jih že, in domače vrtničke zanemarili, bomo še bolj odvisni od drugih, ki pa bodo v krizi najprej poskrbeli zase in za svoje, tako kot pri dobavi zaščitnih mask in druge opreme.

A kakor koli že, vsi ekonomski in drugi ukrepi ne bodo zalegli, če ljudje ne bomo najprej sami poskrbeli za svoje zdravje. Zato na tem mestu želim spomniti, kako pomembno je upoštevati predloge in ukrepe zdravstvene stroke, pa tudi drugih državnih institucij. To pa je tudi čas, da se vrnemo k naravi in živimo bolj zdravo. Verjamem, da lahko skupaj premagamo tudi to krizo.

NAŠIH 800 – NE LE SPOMIN TRPKOSTI VČERAJŠNJEGA DNE, NE V SENCI DANAŠNJE BOLEZNI, AMPAK V LUČI UPANJA NA BOLJŠI JUTRI

Besede župana mag. Blaža Milavca ob 800-letnici
prve pisne omembe Sodražice, Vinic in Ribnice

Spoštovane občanke, cenjeni občani!

In nomine Dei Aeterni amen. Nos Engelbertus de Owersperch dedimus in fevdvm Stoidrasicz villam qve iacet in Weinicz scilicet in dominio nostro Rewenicz¹ ... Tako približno se začenja besedilo listine iz davnega 7. aprila 1220. Na ta dan je bila namreč datirana listina, ki jo je podpisal in zapečatil Engelbert Turjaški, eden vidnejših predstavnikov starega rodu turjaških grofov. Je najstarejši ohranjeni dokument, v katerem je omenjena Sodražica, z njo pa tudi Vinice in Ribnica. Hranijo jo v Arhivu Republike Slovenije v Ljubljani. Seveda Sodražica nima le 800 let, je bistveno starejša, posredno je v nekih drugih zapisih skupaj z Ribnico omenjena že vsaj 140 let prej. A vendar, listina s turjaškega gradu izpred 800 let predstavlja najstarejši neposredni zapis, ki je še ohranjen. Zaradi tega je 7. april 1220 za Sodražico pomemben zgodovinski mejnik. Najbrž ne toliko zaradi vsebine listine, ki opisuje izročitev Sodražice in Vinic v fevd bratom iz Loža, ampak zaradi orisa zgodovinskega ozadja takratnega življenja vladajoče gosposke in funkcioniranja fevdalnega sistema. Hkrati ta zgodovinski mejnik izkazuje umeščenost naših krajev v širši lokalni geopolitični in družbeni okvir, poseljenost in razvitost območja ter vrednost Sodražice znotraj takratne fevdalne ureditve. Predvsem pa dokument nedvoumno dokazuje obstoj že razvitega naselja s tem imenom, kar izpričuje starodavnost Sodražice in območja znotraj širšega časovnega okvirja. Sodražica in Sodražani torej nismo od včeraj, smo namreč že dolgo tukaj. Že dolgo časa obdelujemo ta prostor, ga sooblikujemo in preoblikujemo, kakor nas nasprotno prostor in okolje zaznamujeta in prevevata.

Visoki jubilej ni le obeležitev nekega davnega dne. Je premislek in sprehod skozi celotno zgodovinsko obdobje, dogajanja in življenje vseh generacij do današnjih dni. To je čas malih vojn med malimi fevdalci (spopadi med Turjačani in Ortenburžani), čas turških vpadov in bojov med protestanti in katoličani (reformacija in protireformacija), čas francoske okupacije (Ilirske province) do prve in predvsem druge svetovne vojne in na koncu do osamosvojitve Slovenije in znotraj nje ponovno osamosvojenе občine. Poleg navedenih mejnikov je to čas številnih tegob in stisk ljudi: lakote in garaško delo, boj s smrtonosnimi boleznimi (kuga), žrtve vojn dvajsetega stoletja ter trpljenje ljudi in nikoli dokončana prizadevanja za boljši svet. To dolgo zgodovinsko obdobje je v nekem delu bolje, v drugem manj dobro poznano, raziskano in dokumentirano. A vendarle imamo lahko določen vpogled v posamezna obdobja in dobe kot celoto, da lahko vidimo razvoj in življenje ljudi ter skupnosti pri nas. Zato je ta jubilej pomemben tudi za vrednotenje celotnega časa v luči sodobnega ali bolje novodobnega razmišljanja in dojemanja sveta oz. zgodovine.

Občina Sodražica se zaveda pomena zgodovine in njenega poznavanja oz. zavedanja ter dolga do preteklih rodov in sedaj ži-

večih, zato je v sodelovanju z različnimi relevantnimi akterji (osnovna šola in vrtec, društva, druge javne ustanove itd.) načrtovala primerno obeležitev jubileja skozi različne dogodke in prireditve ter še bolj preko knjige Sodraških 800 in dokumentarnega filma o Sodražici. Za 7. april smo skupaj s šolo in vrtcem načrtovali enega od osrednjih dogodkov praznovanja 800-letnice prve pisne omembe Sodražice z odkritjem obeležja in zasaditvijo drevoreda. Žal se danes ta načrt spreminja in prilagaja. Ker smo v času hude epidemije, ki ni zajela le nas, ampak skoraj celotno zemeljsko kroglo, moramo tem okoliščinam prilagoditi tudi jubilejni program. Trenutno žal nista v ospredju praznovanje in slavljenje. Danes imamo pred seboj resna vprašanja o zdravju ljudi in ukrepe za zajezitev širjenja virusa covid-19. Pred nas se že postavlja vprašanje reševanja gospodarskih in socialnih težav, ki so že tu ali šele prihajajo. Zdaj moramo imeti pred očmi najprej zdravje, potem tudi gmotni položaj in socialno ter ekonomsko preživetje naših ljudi.

Dandanes se, ali se tega zavedamo ali ne, ponovno piše zgodovina. Leto 2020 tako za nas ni le jubilejno leto v spomin minulih časov, dob in ljudi, ampak se piše kot leto težke preizkušnje. Žal še ne poznamo zaključka in vseh posledic te zgodbe. Ni nam dano že sedaj vedeti, a upam, da ne bo to leto v nekoč napisanih knjigah omenjeno kot zelo črno. Zagotovo pa ne bo marsikaj načrtovanega izvedenega tako, kot je bilo zamišljeno. A vseeno je prav, da kljub težkim časom ohranimo občutek za svojo zgodovino in dediščino. Obletnica 800 let od prve pisne omembe Sodražice v teh trenutkih res ni in ne more biti najpomembnejša zadeva, je pa pomembna za zavest in pripadnost domači skupnosti in zavedanje njenih korenin za danes in še bolj za jutrišnji dan. Pomembna je, da se zavedamo, da so v zgodovini že bili taki ali verjetno še bolj težki in kruti časi, ki so naše prednike doleteli bistveno manj pripravljene, brez sodobnega znanja in vedenja, komunikacij in druge tehnične ter organizacijske podpore. A so kot skupnost preživeli, ker so znali v ključnih trenutkih stopiti skupaj. To naj bo glavni poudarek, ne le kot spomin, ampak kot upanje in pogum za dobro voljo vseh nas, ki se tako ali drugače spopadamo z izzivi današnjega dne, predvsem s koronavirusom in posledicami te kuge.

Obeležitev visokega jubileja je navzven res zamrznila senca koronavirusa, a ga v luči zgodovinskega spomina, vedenja in zavesti lahko praznujemo, sicer drugače, a z upanjem na boljši, bolj zdrav in čist ter bolj miren in vesel, predvsem pa na temelju medsebojnega spoštovanja in sodelovanja temelječ jutrišnji dan.

¹V imenu večnega Boga amen. Mi, Engelbert Turjaški, podarjamo v fevd vas Sodražico, ki leži pri Vinicah v našem ribniškem gospostvu ...

Obletnica 800 let od prve pisne omembe Sodražice v teh trenutkih res ni in ne more biti najpomembnejša zadeva, je pa pomembna za zavest in pripadnost domači skupnosti in zavedanje njenih korenin za danes in še bolj za jutrišnji dan.

ČE HOČEŠ NAREJTI NEKAJ TEMELJITEGA, JE POTREBEN ČAS

Ludvik Mihelič o monografiji Sodraških 800

SPRAŠUJE: NINA PIRC VOVČKO, FOTO: MARKO BURGER

Letošnji 7. april je bil za Sodražane nekaj posebnega. Se sprašujete, zakaj? Pred natanko 800 leti je na ta dan nastala prva pisna omemba našega kraja. O novi knjigi – monografiji Sodraških 800, ki nastaja tej obletnici v čast, je spregovoril njen urednik Ludvik Mihelič.

Od kod je prišel podatek, do bo Sodražica praznovala častitljivo 800-letnico obstoja?

Kot zgodovinar sem imel to številko že zelo dolgo v ušesih, še iz študentskih let. Potem je podatek malce stopil v ozadje in se kasneje spet pojavil. Zdelo se mi je pomembno, da o tem najprej povem županu. Tako sem konec leta 2015 stopil do njega in rekel: »7. april 2020 bo za nas zelo pomemben.« Razložil sem mu, da gre za prvo pisno omembo Sodražice in da bi bilo dobro kaj pripraviti na to temo. Župan se je strinjal in takrat se je začelo.

Od tedaj je ohranjena posebna listina. Lahko izvemo kaj več o njej?

Listina, ki je ohranjena v Arhivu RS, je datirana 7. aprila 1220. Posebej jo je obdelal dr. Miha Kosi, ki je medievalist, strokovnjak za srednjeveško zgodovino. Na listini je pečat starega rodu gospodov Turjaških, spisana je bila na gradu Turjak. Za nas je zanimiva, ker v njej fevdalec Engelber Turjaški trem bratom iz Loža – Karlu, Rupertu in Albertu – podeljuje v fevd vas Sodražico, ki leži v Vinici, v gospodstvu Ribnica. Listina omenja Turjak, Ribnico in Lož in tudi Vinice. To je osnova. V drugi listini, ki je nastala 20 let kasneje, se omenjata že oba Zapotoka. Sodražica se je tedaj originalno imenovala Villa Stoidrašic. To pomeni, da je v resnici še starejša. Listina bo natančneje predstavljena v enem od poglavij v monografiji, ki jo pripravljamo.

Ni skrivnost, da bomo ob tej priložnosti Sodražani dobili monografijo z naslovom Sodraških 800. Kako se je rodila ta zamisel?

Župan je predlagal, da skličemo iniciativni odbor, ki se bo pripravljala na 800-letnico. Takrat sem podal idejo o knjigi kot eno od možnosti, da dobimo spomin na to častitljivo obletnico. Ideja je bila sprejeta in na tistem sestanku se je oblikoval uredniški odbor za knjigo, ki ga je potrdila Občina. Župan in podžupan, Petra Marn, Cvetka Vesel, Angelca Pucelj, Janez Mihelič in jaz smo člani iz Sodražice, ostali dve članici, Polona Rigler Grm in Marina Gradiš-

nik, sta iz Rokodelskega centra. Mene so prosili, da bi bil urednik.

Kako ste se lotili snovanja knjige?

Kot uredniški odbor smo se sestajali tri- do štirikrat na leto. Najprej smo naredili koncept, ki smo ga dopolnjevali, nato pa smo razmišljali, kdo bi lahko bili avtorji posameznih poglavij. Od 33 avtorjev je skoraj tretjina doktorjev in magistror znanosti, zaposlenih v uglednih ustanovah v Ljubljani, ostali smo domačini. Tudi člani odbora smo avtorji člankov.

Sama knjiga je razdeljena nekako na tri dele; prvi del je znanstven, v drugem gre za strokovne članke, tretji del pa je bolj poljuden in prikazuje predvsem bogato društveno življenje našega kraja. Imamo namreč kar 32 društev, nekatera od njih so stara preko sto let.

Marsikdo ima doma knjigo Magdalena, fara naša, ki prav tako opisuje življenje v naših krajih. V čem se nova monografija razlikuje od nje?

Magdalena, fara naša je odlično delo naše rojakinje dr. Polone Vesel Mušič iz leta 2003. Človek bi pomislil, da je v njem zbrano že vse, a v resnici tudi v nastajajoči knjigi ne bo vsega. Ena od tem nove knjige je gospodarstvo, ki je vendarle temelj vsega. Potem še nikoli ni nihče preučil zdravstva, zelo zanimivo poglavje je Sodražica in glas-

ba, predstavljena pa je tudi zgodovina občine – pod to poglavje sta se podpisala župan in podžupan. V novi knjigi so predstavljeni tudi etnologija in etimologija krajevnih imen, umetnost in težki časi obeh svetovnih vojn. Vsebuje pa še poglavje, posvečeno znamenitim Sodražanom. Tu bodo poleg znanih predstavljeni pomembni obrazi Sodražice, ki so bili doslej povsem prezrti, npr. Franc Pirc, Cita Lovrenčič Bole, Marija Kozina – s. Imakulata, dr. Ivan Andolšek ... Omenil bi še članek, ki govori o tem, ali je bila Sodražica samo sejemska vas ali je imela naziv trg, pa temeljite članke o nastanku in razvoju šole. Veliko je arhivskega gradiva, ki so ga na novo odkrili, kot npr. urbarji. Pri tem raziskovanju so odkrili kar nekaj dejstev, ki bodo stvari postavile v drugo luč.

Poleg različnih vsebin gre pri nastajajoči knjigi tudi za drug fokus: Magdalena, fara naša je nastajala v okviru župnije, nova knjiga nastaja v okviru občine. Knjigo iz leta 2003 je pisala ena avtorica, ki je opravila orjaško delo, pri monografiji pa je sodelovalo veliko avtorjev, pristop je bil drugačen. Vseh tem pa se tudi mi nismo dotaknili in bodo ostale izziv za naprej.

Koliko časa je monografija nastajala? Kako je potekalo delo?

Začeli smo pred slabimi štirimi leti; nekaj mesecev je trajalo, da smo prišli do avtorjev, saj predvsem strokovnjakov ni bilo tako enostavno pridobiti. Domačini smo se za-

vzeli, sicer pa je bilo iskanje avtorjev kar izziv. Rok za oddajo člankov smo nekajkrat podaljšali, nekatere avtorje smo tudi zelo dolgo čakali. Sledilo je uredniško delo, recenziranje, urejanje, lektoriranje ... to je bilo kar zahtevno delo, ki je terjalo zelo veliko usklajevanja.

Januarja letos je šlo gradivo v oblikovanje. Kot urednik si nisem mislil, kaj točno me čaka, tudi odbor tega ni vedel, saj se je izkazalo, da smo delo zastavili preširoko, a potem smo rekli, da je »voz pač treba peljati naprej«. Če hočeš narediti nekaj temeljitega, je potreben čas. Pri tem projektu je šlo za neko zorenje, brusili smo se in se drug od drugega učili.

Vas je ob nastajanju kaj presenetilo?

Presenečenj je bilo brez dvoma veliko. Kot sem že omenil, me je presenetilo spoznanje,

da smo stopili v prevelike čevlje. Nisem si tudi mislil, da je o Sodražici toliko ohranjenega. Presenetila me je pripravljenost ljudi na sodelovanje in izkazalo se je, da imajo domačini na svojih domovih veliko gradiva v obliki dokumentov, fotografij. Ko smo osebno pristopili do njih, so bili pripravljeni sodelovati in to se mi je zdela velika dragocenost.

Komu je monografija namenjena?

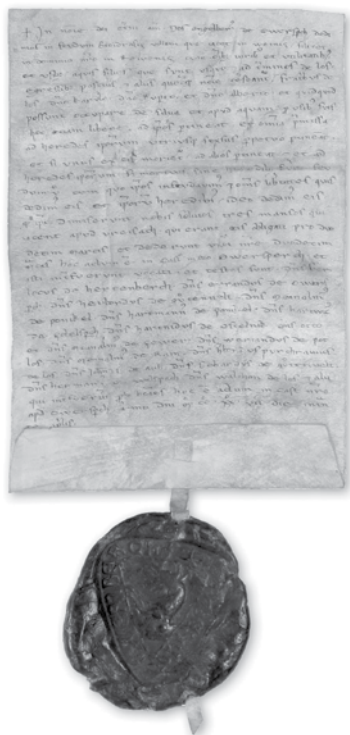
Toplo bi jo priporočil vsakemu domu, vsakemu gospodinjstvu naše občine, saj predstavlja zanimivo ogledalo naše občine, seveda pa sem imel takoj v mislih tudi vse sorodnike naših družin, ki so tukaj živeli, a so se odselili po Sloveniji in v tujino. Knjiga jim lahko približa njihove korenine. Gotovo pa bo zanimiva tudi širše, ljudem, ki jih zanimajo posamezne teme, kot so sa-

kralna umetnost, arheologija, glasba, in jih želijo globlje raziskati. Monografija bo dober vir informacij tudi za šolarje, ki bodo v njej imeli krasno zakladnico podatkov za referate, seminarske naloge. Ne nazadnje bo zanimiva tudi za prebivalce sosednjih občin, s katerimi smo bili in smo povezani in so velikokrat omenjeni.

V odboru smo pazili, da ne bi spregledali nobenega konca občine. Seveda bo podarek na Sodražici, a bodo v knjigi svoje mesto v besedi in sliki našle čisto vse naše vasi.

Kdaj naj bi bila monografija predstavljena javnosti?

Konec aprila naj bi šla v tiskarno, želeli smo si, da bi bila predstavljena vsaj pred Tržnim dnem. Izdajo smo zaradi trenutnih razmer prestavili na jesen.

Engelbert Turjaški je 7. 4. 1220 na Turjaku izstavil listino, ki pomeni prvo omembo Sodražice, Vinic, Ribnice in turjaškega gradu v ohranjenih zgodovinskih virih.

1220, 7. april, Turjak.

V imenu večnega Boga amen.

Mi, Engelbert s Turjaka, podeljujemo bratom iz Loža, gospodu Karlu, gospodu Rupertu in gospodu Albertu, v fevd vas Sodražico, ki leži pri Vinicah v našem gospostvu Ribnica, z vsemi pravicami in koristmi, vodami, gozdovi, pašniki ter vsem ostalim do mejá gospostva Lož. Pripada jim tudi svobodno koriščenje gozdov in vodá za njihove potrebe.

Vse omenjeno naj trajno pripada dedičem obeh spolov in če bo kdo izmed njih umrl, naj pripada ostalim in njihovim dedičem, če bo pokojni preminil brez dedičev. Sodražico z vsemi pravicami smo jim podelili zato, ker so nam vrnilo tri zastavljene hube pri Brežah. Zastavljene so bile za posojilo 12 mark, izplačanih naši ženi.

To se je izvršilo na mojem gradu Turjak v prisotnosti imenovanih prič: gospoda Gerloha z Jeterbenka, gospoda Heranda s Turjaka, gospoda Herberta iz Dobropolja, gospoda Majnhalma iz Ponikev, gospoda Hartman iz Ponikev, gospoda Hartvika s Čušperka, gospoda Hartnida z Osolnika, gospoda Otona iz Sore, gospoda Majnhalma iz Sore, gospoda Verianda iz Podloža, gospoda Majnhalma iz Marofa, gospoda Herberta, gradiščana z Loža, gospoda Janeza iz Pudoba, gospoda Gebharda iz Dobropolja, gospoda Hermana iz Volčjega, gospoda Valjhuna iz Loža in preostalih prisotnih verodostojnih ljudi. Dano na našem gradu Turjak, 7. aprila, leta gospodovega 1220.

Prevod listine, ki so jo iz latinščine prevedli Jaka Banfi, dr. Miha Kosi in dr. Matjaž Bizjak.

Stoidrasitz
1220

SODERŠICA/
SODERSCHITZ
1820

SODRAŽICA/
СОДРАЖИЦА
1920

SODRAŽICA
2020

SODRAŽICA

7.IV. 1220–7. IV. 2020

SODRAŠCA–ŠĚD'RSCA

FRANC PIRC – PISMO MARŠALU TITU

PRIPRAVIL: JANEZ MIHELČ

V treh nadaljevanjih sem preteklo leto v Suhorobarju objavil zanimivo, predvsem pa nadvse tragično zgodbo našega rojaka, vojaškega pilota, generalmajorja, prvega komandanta partizanskega vojnega letalstva NOVJ in POJ, komandanta VL in PZO ter veleposlanika nekdanje FLRJ v Argentini Franceta (Franja) Pirca iz Žimaric. Del njegove zgodbe je tudi pismo (memorandum) maršalu Titu, ki ga je 22. oktobra 1949 iz Buenos Airesa poslal, tik preden je bil odpoklican kot veleposlanik. Izvirnika pisma, kot ga je najverjetneje poslal z diplomatsko pošto, takrat še nisem imel, razen objave v Vojnozgodovinskem zborniku. Kopijo izvirnika mi je prijazno posredoval njegov nečak Franjo Pirc - Frenk iz Portoroža. Kopija na koncu ni podpisana, saj se je po vsej verjetnosti podpisal samo na prvo stran, ki jo je poslal, ostale pa shranil za svoj arhiv. Ker se je v tistem času pisalo na pisalni stroj, kopije pa delalo s pomočjo indiga, je bilo njihovo število omejeno. Obstaja tudi manj verjetna možnost, da gre za osnutek ali delovno verzijo pisma. Dokončen odgovor na to bi dali le dokumenti v arhivih v Beogradu. Bralce želim še posebej opozoriti na zanimivost, da je pismo napisal v slovenskem jeziku. Res je, da nekatere uporabljene besede razkrivajo, da je večino svojega življenja preživel na jugu naše nekdanje skupne države, kjer je služboval in kar mu ne gre zameriti. Dejstvo pa je, da tudi s tem pismom ni pozabil na svoje slovenske korenine. In prav verjetno je, da sta z maršalom vseskozi komunicirala v svoji materinščini.

Pismo je dosleden prepis originalne kopije, zato ga uredništvo ni moglo in smelo lektorirati ali kakor koli popravljati.

Vir: Čuvvari našeg neba

22. X. 1949.
Buenos Aires.

Spoštovani tovariš maršal.

Od objave obtožbe Informbiroa proti KPJ, pa do danes so se stvari tako razvile in zaostrole, da naša sedanja politična in gospodarska situacija zahteva hitre in korenite odločitve in spremembe.

Kakor sam veš, jaz nisem komunist ampak sem navdušen rodoljub, ki j z narodom vedno živel in čustvoval v sreči in nesreči ter končno izgubi celo svojo družino in s tem tudi svoje privatno življenje. Kot tak jaz že leta opazujem in ocenjujem našo politično in gospodarsko situacijo in posebno danes po poslednjih dogodkih, sem spregledal stvarnost in se tako odločil, da ti odkrito in pošteno izložim svoje gledišče in odgovarjajoče predloge. Tako mi narekuje moja vest in na to nimam samo pravice ampak tudi dolžnost kot jugoslovanski patriot. Pripravljen sem na vse posledice tega mojega koraka, ki sem ga storil v obrambo interesov našega ljudstva a predvsem našega kmeta.

Mednarodna situacija:

1.-Jugoslovansko vrhovno vodstvo na čelu s teboj je izvrženo in dokončno obsojeno od službenih krogov mednarodnega komunizma, predvsem od Moskve in Stalina, a ti osebno si od njih obsojen na smrt.

2.-Začetni čisto ideološki spor se je sedaj razvil v mednarodni spor izmed naše države in ostalih komunističnih držav.

3.-Kot posledica tega spora se je začela proti naši državi in naroda taka politična in gospodarska gonja, da je v naši zgodovini ni enake.

To je najbrutalnejše nasilje močnejšega nad slabšim, kar nam dokončno mora odpreti oči in dokazati nam, da naš narod nima kaj dobrega pričakovati od komunizma in njegove internacionalne zločinske družbe, katera danes pred celim svetom predstavlja en brezobziren kriminalni imperjalizem novega tipa.

4.-Ako je na naši strani pravica in resnica kot to trdi naš tisk in propaganda, moramo vedeti, da je na nasprotni strani ogromna sila in nasilje, kot posledica diktatorskih tendenc nad malimi narodi in četudi bi Moskva uvidela svojo napako, ona jo ne bo nikoli priznala že zaradi svoje ga prestiža v svetu.

5.-Polemika, ki se je razvila vsled tega spora in razdora v fronti mednarodnega komunizma je svetu odprla oči in dokazala sledeče:

-da ideološka koncepcija današnjega komunizma ne odgovarja željam in interesom širokih ljudskih slojev, ker ni realna in zato brez nasilja neizvedljiva,

-da se nova socialna preobrazba, oziroma socializacija sprovaja povsod v imenu naroda a v resnici je vse to proti želja naroda,

-da se proces nasilnega sprovajanja socializma hoče na vse načine prikriti pred svetom kar dokazujejo ozke omejitve oziroma nemogočnost svobodnega vseljevanja in izseljevanja,

-da se komunistični režimi v takih državah morejo držati na vladi samo s pomočjo sile in nasilja z aktivom od 3% do 5% celokupnega prebivalstva, kar nikakor ni demokratično, pač pa diktatorsko,

-da pod izrazom »narodna demokracija« pravzaprav treba razumeti diktaturo komunistične partije, kar predstavlja neznatno število 3% celokupnega našega prebivalstva. Vse ostalo prebivalstvo pa mora pod pritiskom

straha in sile sodelovati in pomagati ter služi kot baza za ideološko preobrazbo v komunističnem duhu. Vse to bi bilo razumljivo in opravdano, če bi, tak socializem res vodil k blagostanju, pravičnosti in boljšem življenju. Ali mi vsi vemo da v Sovjetski Zvezi, kjer že nad trideset let gradijo socializem več ali manj po istih receptih in principih kot mi, narodi tam živijo še vedno v primitivnosti, bedi in pomankanju osnovnih vsakodnevnih potrebščin, a boljševiški režim se drži na oblasti še vedno z silo, nasiljem in vstrahovanjem narodov.

-2-

6.-Spor s kominformom danes predstavlja zlom in razbitje, pogrešno zasnovanega socialističnega fronta, zaradi odstopanja od pravih demokratskih principov in kot posledica škodljivosti državnega kapitala, kajti medtem ko privatni kapital vedno ima nad seboj državno oblast, kot vrhovnega arbitra in pod kontrolo države privatni kapital ne more postati element eksploatacije, če je vlada zares narodna vlada, -se pa državni kapital mora prej ali slej izvitoperiti v obrati in brezdušni eksploatorski element, ki mori tako delavca kot kmeta, ker nad seboj nima nobene oblasti in kontrole kot je to slučaj pri nas, a v velikih državah praraste prej ali slej v imperjalizem za kar imamo danes primer v Sovjetski Zvezi.

Vse to nam dokazuje, da je marksistična teorija nerealna, ker ne vodi k postavljenem cilju, to je k blagostanju širokih narodnih slojev. Marksizem predstavlja v praksi usodno zgodovinsko zmoto in zablodo, ker se v praksi protivi osnovnim principom človečnosti in kot tak je proti naroden, kot nam potrjuje dejstvo, da v nobeni državi do danes komunizem ni prišel na oblast legalnim potom resnično svobodnih volitev, pač pa je povsod nadvladal s silo, prevaro in lažnimi obljubami.

Notranje - politična situacija:

1.- Vsled nastalega spora s Kominformom se je naše ljudstvo iskreno zbralo okrog tebe ti dalo v usodnem momentu vso moralno podporo. Pri tem narod ni hotel podpreti Komunistično partijo, ki mu je tuja in odvrtna, ampak je hotel podpreti osebno tebe kot priznanega organizatorja in vodjo v prošli vojni za slobodo in kot šefa države v nadi, da se bo odslej naša politika usmerila novim, pravičnejšim resnično narodnim potom. Kot šefa Komunistične partije te narod obsoja, ker tebi pripisuje vse one mnogoštevilne prestopke in krivice, ki so jih narodu prizadeli partijski prenapeteži in sektaši kot izvršni državni organi.

2.-Naše narodne mase niso za tak socializem kot se danes pri nas sprovaja, še bolj pa so proti brezobzirnim metodam s katerimi se isti sprovaja v prakso, a posebno je proti tega naš kmet. Naše narodne mase žele nekaj drugega, gotovo pa je da si nihče več ne želi vrnitve na staro.

3.-Vsled nesmiselnega forsiranja težke industrije smo zanemarili proizvodnjo artiklov široke potrošnje in zdravil. Posledica tega je vseobče pomankanje osnovnih potrebščin vsled česar raste opravdano nezadovoljstvo in opada narodno zdravje, a kar je najvažnejše: narod je izgubil zaupanje in vero v vlado in v končni uspeh socializacije. Pojavlja se občea apatija a deloma tudi že revolt.

4.-Pri kmetih vlada veliko nezadovoljstvo vsled preternih obveznih odkupov živil po ništavno nizkih cenah in vseobča zastrašenost naroda vsled preganjanja, zaporov in prisilnega dela vsled pristranskih in samovoljnih ovadb in obtožb, ter vstrahovanja vsemočnih partijskih članov, mlcije in UDBe. Po nedolžnem se obsojajo kmetje na prisilno delo in od tega niso izuzeti niti člani Ljudskih odborov, ako odkrito in uporno branijo interese ljudstva, ki jih je izvolilo. Forsirajo se in protežirajo na račun privatnih kmečkih posestev takoimenovane obdelovalne zadruga u stvari ruski kolhozi. Čeprav je po zakonu vstop v take zadruga na prostovoljni bazi, se na to vendar kmeta prisiljava na najbrutalnejši način s prisilnim delom, preteranimi davki. in prisilnimi odkupi hrane, tako da kmetu večkrat ne ostane niti za seme in skromno prehrano njegove družine. Če se kmet upira ali brani ga zapro organi UDBe ali pa mu svetujejo naj se vpiše v obdelovalno zadruga pa bo zadovoljen. Pri teh protizakonskih in nečloveških postopkih se sploh ne misli na to, da je v toku oslobodilne vojne ravno naš kmet nosil glavno breme, ker on je dajal partizanom hrano, obleko in zavetje v svojih domovih, a svoje sinove dajal v narodno-oslobodilno vojsko, katera je v svojih formacijah imela 85% kmečkega elementa. V onih težkih časih se je kmetu obetal vse: svobodne volitve, svobodna ureditev države po želji samega ljudstva, blagostanje itd.

-3 -

Danes pa po vojni ko je kmet storil svojo dolžnost, se z njim postopa na najbrutalnejši način. Naj se pri tem pomisli na to, da naš kmet v svojem posestvu, pa naj je še tako malo, gleda ne samo sredstvo od katerega živi ampak mu je to tudi sveti podedovani spomin in dar njegovih očetov. Lepa tradicija našega kmeta se ne da uničiti kar v teku ene generacije kot bi to komunizem hotel doseči v » klasni borbi« in proletariizirati ga za hlapca na lastni grudi. Naj ne bo pozabljeno, da bi brez našega kmeta in naše vasi Narodno - oslobodilni Pokret bil popolnoma nemogoč. Kot nagrado za njegovo odločujočo pomoč, pa naš kmet danes žanje preganjanje, razlaščenje, izžemanje in gospodarsko uničenje... Da je v domovini res tako stanje kot ga navajam, so mi dokaz številna pisma mojih bivših vojakov - sedanjih jugoslovanskih kmetov iz vseh pokrajin naše domovine.

5.-Naš petletni plan industrijalizacije je bil zasnovan na postavkah, ki so se do danes popolnoma spremenile v negativnem smislu. Vsled tega je nujno potrebno da se plan rividira in reducira na stvarno postoječe možnosti, ker se v sedanjem objemu pod postoječimi pogoji nikakor ne more izvršiti. Preterane nabavke mašin iz inozemstva zahtevajo ogromne stroške katere moramo kriti s preternim izvozom prehrabnih artiklov, kar ima za posledico slabo prehrano prebivalstva in veliko draginjo. Smatram da je nujno, čimprej povečati pre-

hrambeni standard prebivalstva in proizvoditi artikle široke potrošnje in zdravil, a potem šele mašine za težko industrijo.

6.-Smatram da se bo pokazalo popolnoma napačno forsiranje izvrševanja petletnega plana pod postoječimi pogoji in to samo zato, da bi se Kominformu in Moskvi dokazalo, da so naše postavke pravilne, kajti njim se z ničemer ne more dokazati, pa tudi tedaj ne, če bi se pri nas po izvršitvi petletke leta 1952. cedilo samo med in mleko. Mislím in predlagam, da se mišljenje in kritika Iníormbira v bodoče sploh več ne jemlje v obzir, pač pa bi bilo modro in razumno, da našo politiko preorientiramo v duhu demokratskih principov in istinskih želja in interesov narodnih na podlagi postojećih stvarnih mogočnosti. Delavski razred sveta danes z ničemer ni mogoče prepričati v pravilnost jugoslovanskih postavk, ker je sle po pod vplivom ideološkega šovinizma vsemogočne Moskve in ravno vsled tega brezkompromisnega in sektaškega stava je tudi vsaka pomiritev nemogoča.

7.-Očigledno je da naša država ne bo mogla dolgo izdržati v izolirani tretji poziciji, katero danes naglašava Beograd. Taka politika je za nas nemogoča, ker smo mali in gospodarsko nerazviti, ter vsestransko izčrpani. Nesmiselno in nerazumno je pa tudi naša nada v neko večje posojilo v inozemstvu, dokler bo naša vlada v notranji in zunanji politiki naglašavala in sprovajala politiko marksizma in internacionalizma. Razumljivo je, da takega posojila od zapada ne bo, pač pa nam bodo dajali malo po malo vsega toliko, da vegetiramo in da se prepad izmed nas in Moskve čim bolj poveča, kar je zapadu glavni cilj.

Moj obči zaključek iz prednjih obrazložitvev je sledeči:

-Čimprej preorientirati politiko k demokratizaciji naše države.

-Odreči se marksistične koncepcije državne ureditve, kajti ona je danes že dokazana historijska zabloda, v praksi brez nasilja neizvedljiva.

-Javno pred narodom priznati storjene napake in zablode, sodnjisko zasledovati poznane krivice in zločine, ki so bili posledica samovolje raznih oblastvenih organov in pred narod stopiti z novim demokratskim programom.

-4 -

Moj predlog na podlagi prednih zaključkov:

1.-Pripraviti teren za prehod na parlamentarni sistem z dvema strankama od katerih ena bi bila Narodni front brez komunistov in druga stranka Komunistična partija. Tako bi končno prišel do besede pravi narodni element, ki danes pravzaprav predstavlja državljane drugega reda.

2.-Razpisati svobodne volitve za novo Narodno Skupščino.

Za gospodarski program nove stranke Narodnega fronta bi predla gal sledeče:

-Razlastiti državo kot lastnika in kapitalista na najpotrebnejši minimum, ker danes po petletnem iskustvu je dokazano, da je država slab gospodar, če negira privatno svojino in duši privatno iniciativo, kar pa v gospodarstvu predstavlja edini pravilni stimulans za napredek in pravičen razvoj.

-Industrijska podjetja dati v polno lastninsko pravico delovnim kolektivom dotičnega podjetja z avtonomno, administrativno, finančno in tehnično upravo na združni bazi.

-Obrt in notranjo trgovino prepustiti privatnemu in združnemu sektorju prema vrsti in obsegu dotičnega podjetja. Zunanjo trgovino prepustiti združnim zvezam poedinih gospodarskih panog, pod kontrolo države.

-Poljedelski sektor zasnovati na osnovi gospodarsko močnih privatnih naslednih kmečkih posestvih, obvezno objedinjenih v zadrugah zapadnega tipa. Kolhozi oziroma obdelovalne zadruge ne morejo priti v poštev, ker so pri nas neproduktivne in pri našem kmetu skrajno nepriljubljene.

-Proti preterani akumulaciji kapitala postoji sistem progresivnega obdavčevanja, a sistem sindikalizma podpiranega in kontroliranega od države z ustreznimi zakoni v zaščito in osiguranje delavstva je močna prepreka proti vsaki eksploataciji človeka.

Taka organizacija gospodarstva daje bolj tip Združne države, ki je popolnoma oprečna marksistični koncepciji ali taka najbolj odgovarja našim razmeram, našemu delavcu in kmetovalcu. Tem potem se bo najprej prišlo do željenega blagostanja širokih narodnih slojev brez kakršnekoli eksploatacije a v bodočnosti ima vse pogoje za prehod na socijalizem stopnjevito skozi generacije ako narod sam pride do prepričanja, da mu je tak način gospodarstva res bolji in koristnejši. Sedanje forsiranje in nasilno socijaliziranje gospodarstva je neprirodno in kot tako izziva pri naroda revolt in sovraštvo do režima in države.

S takim političnim in gospodarskim programom bi lahko takoj z gotovostjo računali na večje posojilo v inozemstvu brez katerega je ozdravljenje našega gospodarstva nemogoče.

Prednji memorandum sem napisal iz lastne pobude v odkritosrčni in pošteni nameri. Napisal sem kot mislim, da bi se najprej in najboljše prišlo iz težke situacije katere naš narod ni zakrivil.

Pustimo dosedanje zablode in pojdemo novim potom stvarnih narodnih želja in interesov, ne vsiljujmo narodu tak način življenja, ki mu je tuj in odvraten, spoštujmo njegove lepe tradicije in pomagajmo rnu v boljše in lepše življenje, ker to smo mu dolžni po tolikih pretrpljenih žrtvah in mukah.

Mnogo te spoštuje in ceni kot vedno...

OSTANI DOMA

Misli o obdobju samoizolacije

Življenje župnije brez druženja

Za Cerkev in župnijo je občestvo, skupnost, nekaj bistvenega. Vera ni le moj odnos z Bogom, ampak tudi odnos z drugimi ljudmi, s katerimi nato skupno slavimo Boga še posebej v obhajanju bogoslužja. Zato sedanje stanje, ko se ne moremo zbirati, nasprotuje bistveni naravi župnije in Cerkve. Mediji tega ne morejo nadomestiti, čeprav se jih radi poslužujemo in smo Bogu hvaležni za to možnost, da gremo tako vendarle laže skozi ta čas. Nikakor pa ni isto spremljati nekega prenosa maše ali pa biti skupaj z drugimi verniki v cerkvi pri maši in jo s svojim sodelovanjem oblikovati, zlasti pa pristopiti k sv. obhajilu, ki je njen vrhunec.

Vendar je v preteči nevarnosti Katoliška Cerkev v Sloveniji kljub zgoraj navedenemu ravnala zelo odgovorno in bila celo korak pred drugimi v svojih odločitvah: verouk je odpovedala nekaj dni pred šolo in tudi maše z ljudstvom nekaj dni pred odpovedjo vseh javnih zbiranj. Duhovniki mašujemo vsak dan za vse vas in vas tako, kakor tudi v molitvi, prinašamo pred Boga ter prosimo za blagoslov in skorajšnje rešitve. Ko to pišem, smo v velikem tednu, ko bogoslužje Cerkve doseže svoj vrhunec. Nič ne bo tako kot običajno, vendar bomo kljub temu obhajali vse velike dogodke kot razkropljeno občestvo. Tudi iz naše cerkve bo po medmrežju mogoče slediti bogoslužju, kakor tudi ostale nedelje in še nekatere druge dni.

Tudi na spletni strani župnije je vsak teden objavljena kakšna spodbuda. Za otroke so prav tam določene spodbude in naloge namesto verouka. Zlasti pa naj bi v domači družini obhajali in doživljali vse te pomembne dni cerkvenega leta, ko nas je doletela osamitev. Krščanske družine naj bi v teh razmerah resnično še bolj postale Cerkev v malem, kakor večkrat označujemo krščansko družino. Morda bodo vsaj nekatere ali mnoge postale bolj iznajdljive in zavzete za oblikovanje družinske molitve, branje Svetega pisma, medsebojne pogovore, obhajanje nedelje in praznikov. In to bo v blagoslov.

Morda bo marsikdo bolj začutil pomembnost Jezusovih besed tudi za naš čas: »Naj človek ne živi samo od kruha!« In začutil, da bo tudi telesni kruh resnično blagoslovljen le, če bodo za njim tudi plemenite duhovne vrednote. Tako bo morda ta kriza prinesla tudi dragocene sode. Tako upamo. Tako molimo.

Franc Bizjak, župnik

Koronavirus in šolstvo

Zgodilo se je, česar nihče ni niti malo pričakoval ali pa mislil, da se kaj takega lahko zgodi. Kar nekaj let delam v šolstvu, zato sem navajena na spremembe. Včasih je celo zelo zanimivo, da napreduješ, se izpopolnjuješ, spoznaš nove stvari, pridobivaš nove izkušnje, ki jih lahko prenašaš na ostale zaposlene ...

Spomnim se dne, ko zaradi žledoloma en dan ni bilo pouka in sem si mislila, da bomo veliko v zamudi, skrbelo me je, kdaj bomo vse to nadoknadili. Tudi počitnice, ki so med šolskim letom, so seveda dobrodošle, da malo pozabimo na vse in se sprostimo ter posvetimo družini. Vendar vseeno je potrebnih kar nekaj dni, da preidemo na stare tire.

To se je zgodilo nenadoma, nismo pričakovali, da bo imelo takšne razsežnosti. Je velika preizkušnja za starše, učence, učitelje, vodstvo in vse ostale. Prvi teden smo se vsi skupaj lovili, ker ni nič delovalo zaradi prevelikih obremenitev, saj smo želeli učitelji poslati čim več gradiva, da bo za učence in starše toliko lažje. V veliko pomoč so založbe, do

katerih otroci dostopajo na spletnih straneh in si lahko preko gradiv, filmčkov in ostalih pripomočkov zelo pomagajo. Vendar učiteljeva razlaga je bila do sedaj najboljša, ker smo sproti reševali težave. Sedaj pa tega ni in si pomagamo na različne načine.

Sprejeti smo morali pouk na daljavo, vendar gremo bolj počasi, da ne bi bili starši in učenci preveč obremenjeni in da se v prečudovitih dneh lahko zadržujejo zunaj, ukvarjajo s športom, delovnimi akcijami, okrog hiše kaj postorijo, kar omogočajo lepi sončni dnevi.

Učitelji predhodno pripravimo gradivo, ki ga računalničar objavi na šolski spletni strani, da delo poteka nemoteno. Večina staršev in učencev je pouk na daljavo vzela zelo resno in odgovorno, kajti učiteljem pošiljajo izdelke, ki jih fotografirajo, skenirajo, da jim lahko hitro odgovorimo, če se je kje zataknilo, jih spodbujamo ... Starši ali učenci so na začetku veliko spraševali, ker se niso mogli prijaviti na spletne strani, sedaj pa naloge rešujejo brez večjih težav.

To je velika preizkušnja tudi za ravnateljico, ki nas sproti obvešča o spremembah, komunicira s starši in ostalimi zaposlenimi, da delo teče naprej. Delo učiteljev poteka preko celega dneva, da lahko hitro odgovorimo učencem, staršem, sodelavcem, ravnateljici in podobno. Kljub temu da smo se že prilagodili nanj, pa dela z učenci v učilnici ne bi zamenjala za nič na svetu. Otroka vidiš, se z njim pogovoriš, mu svetuješ, ga pri delu usmerjaš, vsi skupaj se nasmejimo in delo teče s polno paro naprej.

Verjetno si vsi skupaj želimo, da se vrnemo na mesta, kamor spadamo, in s polnimi močmi nadaljujemo delo, kot smo ga vajeni. Imeti moramo pozitivne misli, kajti vsi smo na istem. Spodbujaj pa naj nas pogovor, da za dežjem vedno posije sonce.

Slavka Tanko, prof.

V opomin in razmislek ...

Privilegij življenja na podeželju, vrnitev k primarnim vrednotam, samooskrba, obdelovanje lastne zemlje in pobiranje svojega pridelka, biti na soncu in svežem zraku, preživljati čas z družino, imeti skupne tople in zdrave obroke ... neizmerna hvaležnost!

Veliko je bilo že zapisanega na temo koronavirusa, veliko tega ste že prebrali in si ustvarili svoje mnenje, tudi prav je tako. Ko bo to za nami, pa ne potlačite spominov globoko v podzavest, naj bodo živi in prisotni, četudi so zelo boleči, saj nas lahko naredijo boljše ljudi.

V kakšnem svetu smo živeli pred pandemijo? Naša družba se je hitro starala, vse več je bilo starostnikov, pravega sistema, kako bomo poskrbeli zanje, ni bilo na vidiku, domovi za starejše so bili zapolnjeni, dolge čakalne vrste za prazno posteljo, ki si je marsikdo sploh ni mogel privoščiti. Službe, ki niso bile več zgolj delo, ampak način življenja 24/7, površinski odnosi z družinskimi člani, slaba vest, ker so otroci več časa preživeli z moderno tehnologijo kot s starši v naravi. Narava, ki je že na ves glas kričala: »Umiram, pomagajte mi, preveč ste me že uničili, ne zmorem več!« Ljudje pa nismo več videli veselja v tem, kako z lastnimi rokami posejemo seme, obdelujemo zemljo, negujemo rastline in pobiramo pridelke.

Potem je prišel koronavirus in resetiral sistem. Potrebovali smo kruto lekcijo, žal. Nima pomena razglabljanje o tem, ali je bil umetno ustvarjen, podtaknjen oz. ga sploh ni bilo, ali razpredati o drugih teorijah zarote. Dejstvo je, da je bil skoraj cel svet prizadet, ustavljen zaradi tega virusa. Virus, ki je čez noč korenito zarezal v naša življenja, mnoga je tudi vzela. Zato si zapomnimo lekcijo, ki smo jo dobili, ker se bomo kmalu spet vrnili v način življenja, opisan zgoraj. In tudi, če se naša družba vrne na stare tirnice, bodimo boljši ljudje, boljši posamezniki, ne pozabimo na dobroto, solidarnost in še kdaj sosedu prinesimo kaj iz trgovine, lekarne, mu skuhamo kosilo, ponudimo pomoč in

tudi sami prosimo zanjo, če ne bomo zmogli sami. Ne iščimo veselja v materialnih stvareh, ampak v kakovostnem preživljanju časa s svojimi ljubljenimi. In govorimo otrokom o tem, kaj smo doživeli, preživeli ... Kaj pa, ko nas čez čas morebiti obišče nova oblika virusa, nova katastrofa?

Nadja Zobec Krže

Prišla je »korona«

Dopoldansko tišino je zmotil telefonski klic: »Gospa Ana, bi vi lahko napisali kratek članek o svojem doživljanju sedanjega stanja zaradi koronavirusa?« Moj odgovor je bil: »Seveda, zakaj pa ne. To bo moje osebno podoživljanje tega enomesečnega obdobja samoizolacije.«

Verujem, da so stvari v veselju vedno povezane in urejene. Ko sem hip za telefonskim pogovorom odprla e-pošto na računalniku, se mi je najprej prikazalo sporočilo moje sošolke, ki živi v Piranu: slika Tartinijevega trga. V ozadju kipa velikega Pirančana z violino stoji še en velikanski kip moškega, ki z desno nogo stopa proti Tartiniju. Sliko dopolnjuje velik napis: *Ustavi korak, ostani doma*. Je delo piranskega umetnika Ubalda Trnkoczyja. Dal ji je naslov: Piranski korona – poziv. Slika me je navdihnila. Tudi ta velika noga ob pozivu obstane in ne gre naprej.

Tako se je pred dobrim mesecem ustavilo tudi naše življenje. Poleg skrbi za lastno zdravje in zdravje svojih otrok in vnukov se je s karanteno pojavila še osamljenost. Končalo se je aktivno družabno življenje in učenje: vsak ponedeljek tri ure računalništva, vsako sredo dve uri kvačkanja in eno uro večerne telovadbe, vsak četrtek dve uri umovadbe – reševanja nalog za razvijanje naših možganov, vsako nedeljo večurni pohod na Kamni grič in domov. Zdaj sem obsojena le na svoj dom in vrt. Pa sem čas primerno izkoristila: v toplih marčevskih dneh sem prelopatila vrt, premetala kompost, oplela rože ob dvorišču, pometla dvorišče, okopala grmičevje. Nato sem malo bolj natančno pospravila police v kuhinji, pobrisala pohištvo, umila okna in vrata, potrgala kali na krompirju v kleti, napletla še dvojce copatk za novorojenčke in nakvačkala še en prtiček. Prebrala sem v tem času knjigo Gradovi na Ribniškem med včeraj, danes in jutri. Ker je bilo z dvema od teh gradov neposredno povezano moje otroštvo, saj smo se otroci igrali v parku nekdanjega dvorca Ortnek, me je knjiga še bolj pritegnila.

Povečalo se je število mojih telefonskih pogovorov z bližnjimi in prijateljicami. Največ pa je med nami e-pošte s šaljivo vsebino, ki nam pomaga preživeti v izoliranosti. Večere si zapolnim s turškimi nadaljevankami. Včasih odidem na samotni sprehod ob Bistrici ali po upokojenski sprehajalni poti. *In upam, da iz te krize odidem zdravi in se življenje nadaljuje v miru in sožitju med ljudmi.*

Ana Modic

Korona davek

Men se počasi že fuzla,

ne sestavim niti več enga puzzle.

Že skoraj dva mesca nisem vidla fanta, vlada prau: raje doma ostanta!

Saj ni druge, drugač bom še kazeno plačala

in ves denar dala, ko sem posodo v hotelu pomivala.

Zdaj vsaj lahko treniram za ženo, s Primorcem poročeno: kuham, likam, vrtnarim, vse z inventarjem starim.

Doma gledam skoz iste face, po vasi so svobodne sam še race.

Tud na morje ne bomo šli, to je zdaj že jasno, saj se vse odvija počasno.

Lahko jamramo, tulimo, skačemo v zrak, še dolgo bomo šli lahko samo pred svoj prag.

Zato sm se kar vdala v usodo in čakam odreditve, saj ne spleča se povzročiti kršitve. Ta pesem je dokaz, da norost bo slej ko prej ujela tudi vas.

Jasna Janež

Ostani doma. Kaj pa jutri?

Sredi marca smo bili čez noč zasipani s sloganom ostani doma. In velika večina se je ustavila. Ostala doma. Zaradi varstva otrok, zaradi ustavljenega delovnega procesa, zaradi dela od doma.

Vse z namenom, da se prepreči širjenje pretečega virusa. VIRUSA. Kdo prej še ni poznal te besede? Kdo prej še ni imel opravka s kakšnim virusom? Viroze so, vsaj v zimskem času, na dnevnem redu. Nič takega. V najslabšem primeru se en do dva tedna slabo počutiš, imaš povišano temperaturo, bolečine, vendar preživiš. Ko pa virus ustavlja svet, to res ne more biti tako nedolžno. Zaradi njega moramo vsi, ki lahko in kadar lahko, ostati doma.

V tej neverjetni situaciji lahko ugotovljamo marsikaj. Za začetek, kako srečni smo lahko, da živimo, kjer živimo. Da nas večina vendarle živi v hišah, na deželi (življenje v lastniški hiši je posebnost in luksuz). Da se v prenapetem stanju lahko umaknemo v naravo. Na vrt. V klet ali v sosednjo sobo. Da so sodobne komunikacijske naprave in dobre internetne povezave res »zakon«. Da so vse generacije mimogrede usvojile uporabo Skypa, Viberja in kar je še drugih videokomunikacijskih povezav, da lahko vidijo svoje vnuke, stare starše, prijatelje. Da so naši otroci in mladostniki, ki so zrasli ob teh sodobnih medmrežnih povezavah, »carji«, ker obvladajo to sceno. Obvladajo učenje in pouk na daljavo, vaje preko videokonference, predavanja, preverjanja znanja, oddajo nalog. Da se je morala generacija, ki je še včeraj veljala za »razvajene starše« (otroci v vrtcu in šoli do poznih popoldanskih ur, večkrat v varstvu ali vsaj na kosilu pri starih starših, vikendi v dvoje, za mir pri hiši en kup tablic in telefonov, kuhinja zgolj za pripravo kave in opeko toasta, prosti čas, preživet v nakupovalnih centrih), čez noč soočiti s sočasnimi poklicem vzgojitelja, učitelja, organizatorja prehrane, kuharja, čistilca in še zaposlenega delavca. In to vse od (polnega) doma. Da standardi in normativi naenkrat niso več na prvem mestu. Da naše zdravstvo sploh ni tako slabo. Da tudi naša delovna mesta niso tako slaba in da bomo z veseljem še naprej opravljali svoje delo takoj, ko nam bo to omogočeno. Da nam pravzaprav v »normalnem« času ni tako hudo, kot smo bili prepričani še včeraj.

Na drugi strani pa so tu tisti, ki ne glede na nevarnosti, ki jih seje novi virus, ne morejo ostati doma. Številnim, pa ne le tistim v prvih bojnih vrstah, se delovni proces nadaljuje na delovnem mestu. Na videz dokaj normalno, vendar vseeno pod pritiskom, da se med delom ne okužimo, da ne prenesemo virusa na tiste, s katerimi živimo, ali na koga tretjega. Pod pritiskom, ali smo dovolj poskrbeli za preventivo, zaščito, razkuževanje. V mislih, kako odgovorno se vedejo ostali, s komer smo v stiku. »Ostani doma« je za marsikoga nedosegljiva želja. Številni poklici enostavno morajo delati, ne glede na vse.

Morda smo danes še pod vtisom »korona situacije«. Koliko je novookuženih, kam vodi krivulja, kateri ukrepi (še) veljajo? Prve mu valu, ko smo predvsem zaradi občutka ogroženosti praznili police trgovin z živili (za razliko od Američanov, ki so povečali nakup orožja), je sledil t. i. humanitarni val, ko smo postali bolj občutljivi za potrebe starejših in ranljivih, ko se je začela širiti medsosedska pomoč in so se prostovoljno šivale zaščitne maske. Kakšen bo tretji val, četrti in peti? Vsekakor ostaja upanje, da bomo iz te izkušnje odnesli in ohranili vsaj kakšno spoznanje, ki se nam danes zdi »fajn«. Predvsem pa, da ne bi svet takoj ob koncu karantene do konca pobežljaj, da ne bi potem v preostanku leta morali nadoknadi čisto vsega takoj, da bi tudi potem postavljali zdravje na prvo mesto.

Darja Vetrlih

Splet ni svet

Če si osamljen, ko si sam, potem si očitno v slabi družbi je ena bolj javno znanih Sartrovih misli. V zadnjem mesecu smo verjetno vsi ugotovili, da je biti sam in hkrati ne osamljen kar težko. Tesnoba je beseda, o kateri danes govori mnogo ljudi. Biti sam sicer ne pomeni biti nujno čisto sam, lahko pomeni tudi to, da si ujet v »samoizolativno« delo od doma, ob hkratnem ugotavljanju, da morda pa res nekoliko podcenjujemo zahtevnost učiteljskega dela. Ne pomagajo niti dramatične besede z maskami okrancljanih šefov, ki vsak večer preštevajo nove žrtve. Tesnoba ni rezultat je lahko enak.

Uporabljal spleto, samo za vruga #ostanidoma. Kliči, klikaj, komentiraj, družji se. Zdelo se je smiselno navodilo v boju z veliko nadlogo. Bolje je prek spleta kot sploh ne. Ampak, če se vrnem k Sartru: ko greš samo zaradi osamljenosti na spleto, verjetno tudi tam ne boš najboljša družba. Družabna omrežja so stranišče interneta, je nekoč pripomnila Lady Gaga, zadnji mesec so že kar glavni kanalizacijski vod. Če bi z zaslona lahko priletela pest ali, bog ne daj, krogla, bi bilo žrtev gotovo že več, kot jih bo kadar koli za virusom. Teorije zarot, jeza na vse, ki ne razumejo edine prave resnice, portali, ki se ponujajo kot mediji (prenašalci), pa so medij točno toliko kot palica, s katero lahko nekoga udariš po zadnjici. Spleto je v poplavi polnovic, nenovic, nebuloz, manipulacij, zavajanja in samopromocij odplahnil novice, ki jih pišejo za to izobraženi in usposobljeni ljudje. Tako kot je spleto (predvsem družabna omrežja) odplaknil strokovnjake, ker (kot je ugotovil antropolog dr. Dan Podjed) bi ljudje prej zaupali vodenje jedrskega reaktorja Kim Kardashian kot jedrskemu fiziku, ki se s tem ukvarja celo življenje. No, na neki način smo jedrske reaktorje res prepustili zvezdam resničnostnih šovov. Cel ameriški predsednik je vodil enega. V bistvu ga vodi še kar naprej. Možak, ki te dni grozi WHO, da ji bočasno odrekel financiranje. WHO je del OZN. Ker ste verjetno mnogi te dni veliko na spletu, za vsak primer vseeno pogoooglajte, kdaj in zakaj je bila organizacija ustanovljena. In zakaj nas

mora biti strah, če je ne bi bilo več. In pogoooglajte še, kdo vse ameriškem predsedniku kima. Da smo si izvolili te ljudi, veliko pove o nas. In o našem načinu uporabe spleta.

Spleto je treba znati uporabljati. Ni ravno motor na žaga, ne naredi pa nič manjše škode. Preden všečkate, komentirate, delite »to je pa res fajna« stvar, eno in edino zveličavno resnico, modro misel politika ali kar koli drugega, preštejte vsaj do deset. In se vprašajte, za koga boste s tem izboljšali svet. Vsi imamo mnenje, ampak morajo res biti slišana čisto vsa? Winston Churchill je nekoč cinično pripomnil, da vse slabosti demokracije razkriješ v petminutnem pogovoru s povprečnim volivcem. Redki ne spadajo v to kategorijo. Spletna demokracija nas je pripeljala do tega, čemur Rusi v šali pravijo demokracija (dermo je vulgarna ruska beseda za človeško blato). Več derma delimo, bolj demokratični smo.

Danes nam nihče ne prikriva ničesar. Še najbolj dejstva prekriva poplava informacij, med katerimi je skoraj nemogoče izbrati tiste, ki so res pomembne. Izbiramo po razumljivosti, instinktu, morda le lepi »fotki« poleg. Resnica? Kot novinar pogosto slišim očitek, da imam gotovo tudi jaz kako skrito agendo, ne nazadnje delam v »rdečem trobilu« ... Ni mam odgovora. Oziroma ga imam; ko me boli zob, grem k nekemu, ki so ga izobrazili za to, da zobe zdravi. Ko sam iščem informacijo, jo poiščem v mediju, ki ga ustvarjajo ljudje, ki so jih za to izobrazili. To niso influencerji, zvezdniki, nekdanji politiki, niso niti nekdanje igralke v filmih za odrasle (da, celo v Sloveniji imamo take).

Sicer pa – informacije so tako ali tako precenjene. Brez znanja in širše slike jih je težko uporabiti. Znanja pa ni na Facebooku, ampak v knjigah. Izključite wifi in preberite kako knjigo. Eno na mesec, za začetek. In ker smo na podeželju, pojdite tudi na kak sprehod. Lahko tudi sami. Morda začutite, da ste v dobri družbi.

Tadej Košmrlj

POLNA VREČA DOMIŠLJIJE

Vabljeni k branju domišljijah mojstrov izpod rok učencev 5. b razreda pod mentorstvom učiteljice Slavke Tanko.

BIL SEM DEDEK (domišljijah spis)

Nekega dne sta mi vnuka rekla, da bom moral iti na potep s kolesi. Nisem bil ravno navdušen, a sem vseeno šel.

Ko smo prišli iz mesta, smo se vozili po novi cesti, ki je bila zelo prometna. A kmalu smo zavili na makadamsko pot, ki se je že počasi vzpenjala. Vnuka sta bila že čisto rdeča in hotela sta, da se malo ustavimo. Toda jaz nisem čutil utrujenosti, nasprotno, prav užival sem v tej vožnji. A kmalu smo se ustavili, da sta vnuka kar popadala s koles. Pojedli smo palačinke in se malo razgledali okrog. Ko smo prišli nazaj do koles, jih ni bilo več. Pogledali smo v grmovje, a tam ni bilo niti enega samega kolesa. Tako smo pot nadaljevali peš. Hodili smo in hodili, in ker smo hodili, smo prišli do slaščičarne. Krepko smo si postregli, saj so imeli zelo dobre slaščice. Najboljša pa je bila smetanova torta s sadjem. Pot smo nadaljevali kar po gozdu, ker nam je bila ta pot najlepša. Ko smo tako hodili, smo čez nekaj časa zagledali svoja kolesa, na njih je sedela mačka in predla. Tako smo hvaležno sedli nanje in se odpeljali proti domu. A kmalu smo za seboj zaslišali korake. To so bili neki tuji moški, toda kmalu sem ugotovil, da imajo pištole. Ker nas še niso opazili, smo se s kolesi vred skrili za grm. Izgledalo je, da nekaj iščejo. Šli so mimo, nato pa je mlajši vnuk zagledal še enega, ki sicer ni bil oborožen, a je imel vseeno surov obraz. Na našo nesrečo nas je opazil in poklical še druge kolege. Ujeli so nas in nas kot talce odvedli še globlje v gozd. Občutek sem imel, da se iz tega ne bo zgodilo nič dobrega. Dolgo smo hodili in prišli do nekih prikolic. Zaprli so nas v eno, in ker so imeli pištole, se jim je bilo brez pomena upirati. Bili smo utrujeni in zato smo tam kar zaspali na eni izmed postelj.

Ko sem se zbudil, sem pristal na urgenci, saj sem, ko sem hotel iti v šolo, padel po stopnicah in tako imel pretres možganov.

Amadej Žabkar

ČE SI NIŽJI (pesem)

Če si nižji, je vse višje,
če si ožji, je vse širše,
če si grši, je vse lepše,
če si trši, je mehkejša,
če si lažji, je vse težje,
če si dražji, je cenejša,
če si štor, je noč na noč,
vse krog tebe samo poč!

KLAVIR SE VOZI V SIFON (pesem, nonsens)

klavir se vozi v sifon
a dimnik peče bonbon
topol z mišmašem piše
a dim pianino riše
dimnikar je čokolado
in poštar dela rošado
streha na glavi leži
in gozd na mestu teži

David Osojnik

NA OŠ SODRAŽICA SMO PODELILI ŠOLSKE PREŠERNOVE NAGRADE

PIŠE: MAJDA KOVAČIČ CIMPERMAN, RAVNATELJICA

Na Osnovni šoli dr. Ivana Prijatelja Sodražica smo se v petek, 7. februarja, poklonili Prešernu in drugim ustvarjalcem. Pripravili smo kulturno prireditev ob sodelovanju učencev šole, ki so pokazali svojo ustvarjalnost na glasbenem, besednem, dramskem in filmskem področju. Rdeča nit letošnje kulturne prireditve je bila povezana z 800-letnico prve pisne omembe Sodražice in s šolskim kulturnim projektom Znamenite osebnosti občine Sodražica.

Skozi kulturni program smo spoznavali sodraške ustvarjalce ter se sprehodili skozi njihove dosežke in doprinos h kulturi življenja skozi čas v umetnosti in znanosti. Iz rodne Sodražice so odhajali v svet in širili svoje znanje ter se po mnogih letih vračali in soustvarjali kulturni utrip na različnih koncih Slovenije.

V prvi vrsti zagotovo dr. Ivan Prijatelj, slovstveni in kulturni zgodovinar, literarni teoretik, esejist in prevajalec, po katerem nosi ime naša šola. Želja po znanju ga je vedno znova gnala v svet: v Moskvo, Helsinke, Varšavo, Berlin, Prago in Pariz. Ponosni smo tudi na dr. Janeza Evangelista Kreka, sociologa, politika, organizatorja, pisatelja in časnikarja, po katerem nosi ime naša podružnična šola pri Svetem Gregorju. Med nami so ustvarjali tudi igralec Brane Ivanc, pravnik in lovski organizator Ivan Lovrenčič, akademski kipar Franc Gorše, slikar Gregor Perušek in kiparski samorastnik Drago Košir, ki je s svojimi reliefi v lesu na svojstven način dodal prispevek k rezbarski umetnosti. Dleto gospoda Koširja je prvo oživilo Slavo vojvodine Kranjske in jo poneslo v Evropo. Med nami so delovali tudi Cita Lovrenčič, medicinska sestra, babica in urednica, Majda Šilc z Gore, ki je bila prva Slovenka, razglašena za narodno herojino, pa Mihael Arko, duhovnik, publicist in deželni poslanec, Stanislav Lenič ter še mnogi drugi.

Marsikateri mislec iz sodraških krajev in slovenskih dežel se je odpravil v tujino. Vzroki so bili različni, a da zapustiš znano in se podaš v neznano, sta vedno potrebna odločnost in pogum. Oboje so s svojimi talenti pokazali tudi nastopajoči v izvirnem kulturnem programu, ki so ga sooblikovali učenci šole pod mentorstvom Lucije Petelinšek, Katarine Valentič in Mojce Šilc.

Na prireditvi ob kulturnem prazniku smo že štirinajstič podelili šolske Prešernove nagrade učenkam in učencem devetih razredov. S priznanjem šole in knjižnim darilom se jim zahvalimo za sodelovanje na šolskih in občinskih kulturnih prireditvah v času osnovnošolskega izobraževanja. S svojo ustvarjalnostjo so pustili poseben kulturni pečat šoli in kraju. Letošnja generacija devetošolcev je številčna in je bila zelo vpeta v kulturno dogajanje, zelo aktivna pri soustvarjanju kulturnega utripa, in zato smo kar 20 devetošolcem lahko izrekli iskreno zahvalo za njihov predan trud in sodelovanje.

Šolsko Prešernovo nagrado so prejeli:

- iz 9. a razreda: Zoja Boben Rusić, Milica Đorđević, Petra Govže, Teja Kelc, Lovro Kljun, Maja Levstek, Lara Mihelič, Rok Oblak, Gaja Pljaskovič, Gabriela Trailovič;
- iz 9. b razreda: Julija Adamič, Klara Debeljak, Jan Košmrlj, Lana Matelič, Nika Mihelič, Manca Piršič, Sara Prijatelj, Miha Ropoša, Maša Šijanec in Nejc Vetrlih.

Tudi v letošnjem šolskem letu je na šoli potekal tradicionalni likovni projekt. Tema je bila Znamenite osebnosti občine Sodražica. Vsak razred je izdelal dve likovni nalogi, in sicer pri prvi je bil likovni motiv portret, poenoten za vse oddelke, druga pa risanje portreta po opazovanju v likovni tehniki svinčnika.

Šestošolci so slikali motiv po opazovanju z upoštevanjem zakonitosti impresionizma v likovni tehniki suhi pasteli. Portretirali so Braneta Ivanca, Majdo Šilc, Ivana Lovrenčiča, Magdaleno Gornik in Cito Lovrenčič. Učenci 7. razreda so izdelovali grafiko po opazovanju v likovni tehniki tisk s šablonami. Portretirali so Janeza Evangelista Kreka, Matijo Mračeta, Makso Hrvatina, Franceta Pirca po navdihu Avgusta Černigoja. Osmošolci so izdelali grafike po opazovanju v likovni tehniki kolagrafija. Njihov likovni motiv pa so bili Stanislav Lenič, Cita Lovrenčič, Karlo Adamič in Mihael Arko po navdihu Črtomira Freliha.

Učenci devetih razredov so izdelali gibljive kipe po opazovanju v likovni tehniki s kartonom in vrvjo. Portretirali pa so Janeza Albrehta, Franceta Goršeta, Gregorja Peruška in Ivana Prijatelja po navdihu Mirsada Begiča.

Nastali so izjemni likovni izdelki. Komisija je vse natančno pregledala in ocenila ter izbrala nagrajence. Projekt, ki sta ga vodili mentorici, profesorica za likovno umetnost Urša Koželj in knjižničarka Jelka Dežman, se je zaključil s skupinsko razstavo izdelkov vseh učencev v avli šole.

Nagrajenci likovnega projekta so:

- iz 6. a: Luka Košir, Iza Debeljak, Maks Petrič
- iz 6. b: Julija Perovšek, Eva Mihelič
- iz 7. a: Zina Lovšin, Tilen Adamič, Klemen Arko, Anej Mehmedović
- iz 8. a: Tomaž Alojzij Kočar, Iza Levstek, Vid Merhar, Maja Marolt
- iz 9. a: Lovro Kljun, Milica Đorđević, Petra Govže
- iz 9. b: Jan Košmrlj, Lana Matelič

S šolskim projektom smo tokrat poskrbeli za podrobnejše spoznavanje življenja in dela domačinov in tistih, ki so v kraju delovali daljši čas ter pustili pomemben pečat v kulturi življenja skozi čas tako v umetnosti in znanosti kot v vsakdanjem življenju.

POUK NA DALJAVO

PIŠE: MAJDA KOVAČIČ CIMPERMAN, RAVNATELJICA

Marca smo se prvič srečali z začasno prekinitivno pouka v šolah zaradi izrednih razmer – epidemije koronavirusa. Kot je napovedala Vlada RS, je takšen ukrep nujen v skrbi za zdravje vseh državljanov. Življenje se nam je v nekaj dneh temeljito spremenilo. Za učence zaprtje šol ne pomeni, da so pred njimi počitnice, ampak samo drugačne oblike šolskega dela.

Vsi zaposleni v šolstvu poskušamo v danih razmerah ravnati odgovorno in v skladu z različnimi nalogami in možnostmi. Pričeli smo izvajati pouk na daljavo. Na tak način ohranjamo stik s šolo, učenjem in pridobivanjem novih veščin. Delo na daljavo je novo za vse, za učence, učitelje in starše.

Ponedeljek, 16. marca, je bil prvi dan pouka v novih razmerah in na drugačen način. To je bil poskus, na katerega vnaprej nismo bili pripravljene, a smo poskušali, da bi v tednu, ki je bil pred nami, pouk potekal po utečenem urniku. Prve dni smo vsi imeli težave z internetnimi povezavami, saj je število uporabnikov močno poraslo. A smo hitro ukrepali in že drugi dan vsa gradiva naložili v drugo platformo ter odpravili težavo. Iskali smo različne možnosti za delo, učitelji so pripravljali in odbirali učno gradivo, si postavljali vprašanja, koliko gradiv, da ne bo preveč ali premalo, katere vsebine obravnavati prednostno, kaj pustiti za klasičen pouk po vrtnitvi v šolo ... Vsi smo že po prvem tednu dela na daljavo pokazali, da imamo željo, voljo in odgovornost, da vodimo poti znanja naprej tudi v neznanih in nerazumljivih okoliščinah.

Naši učenci imajo veliko računalniških znanj, obvladajo veliko vrst digitalnih nosilcev in platform, tako da je poučevanje na dalja-

vo steklo hitro in skoraj brez težav. V teh posebnih okoliščinah bodo spoznali, da njihovi digitalni spremljevalci nudijo tudi prostor za učenje in raziskovanje.

V drugačni vlogi pa so se v teh časih znašli tudi starši učencev. V času pouka na daljavo so starši tisti, ki pomagajo otrokom pri tehničnih zadevah in jih spodbujajo pri delu. Na srce jim polagamo, da ni potrebno, da so ves čas »učitelji«, pomembno pa je, da spodbujajo otroke, da sami naredijo vse naloge in zadolžitve, ki jih zmorejo.

Tudi v tem času, ko so družine skupaj 24 ur dnevno, je treba krepiti odgovornosti otrok, jih spodbujati k samostojnosti in jim dvigati samozavest, kaj vse zmorejo sami. Na tak način se učenci učijo tudi funkcionalne pismenosti.

Učitelji zelo odgovorno in vestno izpolnjujejo svoje poslanstvo na daljavo, vsakodnevno pripravljajo gradiva, iščejo izvirne načine in poti do osvajanja znanj. Dnevno so v stiku z učenci po elektronski pošti, jim dajejo povratne informacije o učni snovi in opravljenih nalogah, dodatno pojasnjujejo nejasnosti in vedno iščejo nove poti do znanja.

Sproti sledimo vsem navodilom Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter obveščamo učitelje, učence in starše o vseh aktivnostih, ki jih izvajamo v zvezi s šolskim delom, da bomo zaključek šolskega leta uspešno izpeljali skladno s šolskim koledarjem. Kot je trenutno znano, naj se šolsko leto ne bi podaljšalo v poletje, saj aktivnosti pouka ves čas tečejo. Bo pa potrebno slediti tudi navodilom o preverjanju in ocenjevanju na daljavo ter zaključevanju ocen.

Nihče od nas ne ve, koliko časa bo trajal pouk na daljavo. A po odzvih vseh udeležencev, učencev, učiteljev in staršev po dveh tednih dela na daljavo vem, da bomo skupaj zmogli.

Ostanite zdravi. Srečno!

ZAPOJMO ENO PO DOMAČE

Pomen ljudskega izročila za otroke

PIŠE: TADEJA TOPOLNIK, POMOČNICA RAVNATELJICE, FOTO: PEXELS

V sodraškem vrtcu smo 7. 1. 2020 na željo kolektiva vzgojiteljic v svojo sredo povabili Ljubo Jenče, pevko, pravljíčarko in zbiralko ljudske umetnosti. Nekaj pesmi, ki jih izvaja na svojih koncertih, lahko najdete na njeni zgoščenki s pomenljivim naslovom Srčna moč.

V glasbeni delavnici z naslovom Ljudsko izročilo in ljudska glasba je za nas pripravila bogat nabor ljudskih pesmi, izštevank, uspavank ipd. Vse skladbe smo skupaj z njo zapeli, pokazala pa nam je tudi svojo zanimivo zbirko ljudskih glasbil tako iz Slovenije kot iz drugih držav, celin, ki jih je obiskala.

S svojim petjem in pripovedovanjem o pomenu obredov v času praznikov, ki jih tradicionalno praznujemo v vseh letnih časih, se je močno dotaknila marsikatero udeleženke predavanja. Vzgojiteljice bodo tako lahko po njeni zaslugi naučile otroke nove pesmice, izštevank, uspavank in tako ohranile ter prenesle bogat repertoar pesmi na prihodnje generacije.

Njene besede so samo potrditev, da ljudje potrebujemo v življenju ločnico med vsakdanom in prazničnimi dnevi, kar v krogu svojih družin ohranjamo predvsem s pomočjo različnih obredov in ritualov. Del prazničnega ceremoniala niso le ljudske pesmi, izštevank, uspavank, ampak tudi druge oblike literarne ustvarjanja naših prednikov.

Pri ohranjanju in prenašanju ljudskega izročila je pomembna vloga prav vsakega izmed nas. Pomislite, koliko časa si vzamete

za prepevanje pesmi, ki vam jih je prepevala vaša mama, oče, babica, soseda ... Ali se sploh še spomnite besedila, melodije najljubše ljudske pesmi? Se vam zdi pomembno, da te pesmi naučite svoje otroke? Pozitiven odnos in lastne pozitivne izkušnje z ljudsko glasbo in ljudskimi zgodbami, pripovedkami so po mojem mnenju glavni pogoj, da se nam zdi vredno izročilo prenesti na svoje otroke.

V času, ko smo prisiljeni v samoizolacijo in zato družine več časa preživimo skupaj, nam je ponujena idealna priložnost, da s svojimi otroki obujamo spomine na lastno otroštvo tudi tako, da jim zapojemo kakšno ljudsko pesem, uspavanko, povemo ljudsko izštevanko, zgodbo, pripovedko ... Če je naš otrok praktičen in uživa v izdelavi predmetov iz različnih materialov, pa lahko skupaj izdelamo preprosto ljudsko glasbilo (npr. piščalko, bobenc, lončeni bas) ali uporabimo, kar nam nudi narava (npr. dva gladka kamenčka, trobentico), in petje spremljamo s preprostimi instrumenti. V primerjavi z našimi predniki imamo v sodobnih časih prednost, saj si lahko v dobršni meri pomagamo tudi s sodobnimi mediji, v katerih najdemo različne avdio-, videoposnetke, s katerimi si lahko pomagamo tako pri petju in pripovedovanju kot tudi izdelavi instrumentov.

Glasba in literarna umetnost tako lahko prispevata k boljšim odnosom, večji povezanosti med generacijami znotraj družine, delujeta antistresno, saj med petjem in pripovedovanjem pozabimo

na vsakdanje skrbi. Na enostaven in zabaven način lahko pri otrocih širimo besedni zaklad in spodbujamo njihovo glasbeno in literarno ustvarjalnost, saj ljudske pesmi nudijo možnost nadaljevanja do neskončnosti (npr. Abraham 'ma sedem sinov) oz. dokler nam ali otrokom ne zmanjka volje za petje ali pripovedovanje.

S spoštovanjem in ohranjanjem ljudskega izročila, ki je del naše kulturne dediščine, pri otrocih neposredno in posredno razvijamo vrednote, kot so: pozitiven odnos do glasbe, tradicije ter posledično domovinsko pripadnost in narodno zavest.

KAJ PA TINA POČNE MED KARANTENO

PIŠEJO: KATARINA TURK, DAŠA MATELIČ, MAXINE KOŠIR, ILUSTRACIJE: ZALA KORDIŠ

BILO JE ČUDOVITO SONČNO JUTRO IN TINA SE JE ODLOČILA, DA SE ODPRVI V SREDIŠČE SODRAŽICE IN OPRAVI NAKUP. ZUNAJ JE BIL VELIKO LJUDI, NASTALA JE KAR NEKAKŠNA ZMEDA. KO JE PRIŠLA DO TRGOVINE, SE VRATA NISO ODPRLA, NA NJIH PA JE BIL OBVESTILO. PISALO JE NEKAJ ČUDNEGA O VIRUSU KORONA. TINA O TEM NI VELIKO VEDELA. ODHITELA JE DOMOV, DA UGOTOVI, KAJ TO SPLOH POMENI.

NAJPREJ JE VPRAŠALA MAMO IN OČETA. ODGOVORILA STA JI, DA NAJ NIČ VEČ NE HODI VEN IN SE DRUŽI S PRIJATELJI, KER LAHKO HUDO ZBOLI. TINA JE VZELA KNJIGE, A NI NIKJER NAŠLA BESEDE KORONA. VKLJUČILA JE RAČUNALNIK IN VSULO SE JE KUP NOVIC O TEM VIRUSU. TAKRAT JE VEDELA, DA BO MORALA NEKAJ POČETI DOMA. KAJ PA?

DOMA IMA VELIKO KNJIG IN IGRAČ, IZ KATERIH LAHKO SESTAVI NEKAJ POSEBNEGA. PRVI DAN SE JE SAMO IGRALA. TO SI JE ŽE DOLGO ŽELELA. BILA JE BREZ SKRBI, POJEDLA JE KOSILO, POTEM PA SE JE PREOSTALI ČAS ZAMOTILA S SVOJIMI IGRAČAMI. ŽE NASLEDNJI DAN SI JE ŽELELA POČETI KAJ DRUGEGA, IN TO SAMO V HIŠI. KAJ JI TOREJ PREOSTANE?

ZAČELA JE USTVARJATI. NEKAJ SI JE ZAMISLILA, VZELA JE VELIK RISALNI LIST IN NARISALA SVOJE PRIJATELJE, KER JIH STARŠI SPREHODILA OKROG RIBNIKA SMREKOVEC IN TAM RAZISKOVALA NARAVO. BILO JI JE ZELO VŠEČ. TEKLA JE NAOKROG, POGOVARJALA SE JE Z MRAVLJICAMI, MAMI NABRALA ROŽE, OČETU PA POKAZALA RIBE V RIBNIKU. V NASLEDNJIH DNEH BO VSEKAKOR ŠE VELIKO ČASA PREŽIVELA ZUNAJ IN SE ODPRVILA NA KAKŠEN DRUG KONEC PRELEPE SODRAŽICE.

VABILO: OTROCI, KAKO VI PREŽIVLJATE PROSTI ČAS V ČASU KARANTENE? USTVARJATE KAJ ZANIMIVEGA? TUDI VI ODKRIVATE LEPOTO SODRAŽICE? POŠLJITE SLIKE SVOJIH IZDELKOV IN DOŽIVETIJ NA ELEKTRONSKI NASLOV turk.katarina.katarina@gmail.com IN V PRIHODNJI ŠTEVILKI BOMO OBJAVILI VAŠE PRISPEVKE.

90 LET MARIJE VIRANT

PIŠETA: BRANKO BENČINA IN CVETKA VESEL,
FOTO: BRANKO BENČINA

V Žimaricah je zavel svež veter, ki poskuša povezati in združiti pregovorno nedružabne vaščane. Eden prvih rezultatov sodelovanja je skupen obisk Marije Virant ob njenem visokem jubileju.

Z obiskom smo počakali, da so se čustva ob praznovanju umirila. Ni pa nič napačno večkrat slaviti življenje in veselje, in ne samo ob praznikih. Marija Virant je tista gospa, ki ima vedno odprta vrata in vsakega obiskovalca vedno prijazno sprejme. Rodila se je na svečnico, 2. februarja 1930, pri Gornikovih v Jelovcu. Na otroška leta ima lepe spomine; igrač ni pogrešala, saj je imela družbo vrstnikov, s katerimi je preživljala prosti čas. Brezskrbno mladost je prekinila vojna, ki je med drugim povzročila, da je bil pouk pogosto prekinjen in je potekal na različnih lokacijah, ob zaključku pa so ostali še brez pravih spričeval. Po vojni je nekaj časa delala v predilnici v Škofji Loki. Tam bi se lahko izšolala, vendar je oče vztrajal, da se vrne domov, saj je bilo na kmetiji veliko dela. To je bil čas, ko so ljudje še vedno zelo cenili zemljo in bili navezani nanjo, saj je mnogim predstavljala edini vir preživetja.

Z možem Ivanom Virantom sta se poznala že od otroških let in skupaj »hodila« osem let, preden sta se vzela. Poročila sta se leta 1954 in Marija se je preselila na možev dom v Globel. Njuno življenje je že naslednje leto obogatila hčerka Marija in čez šest let še Mira. Ivan je bil zaposlen na Inlesu, Marija je doma skrbela za otroke in delala na kmetiji. Včasih je na dom dobila kakšno naročilo za izdelavo suhorobarskih izdelkov. Mož Ivan ni bil samo delaven, ampak tudi spreten in inovativen, zato se je odločil za samostojno pot obrtnika. Vlogo njegove pomočnice je prevzela Marija. Začetek je bil težak, s pridnostjo in domiselnostjo pri izdelavi izdelkov ter ob nenehni izboljšavi strojev pa so šli izdelki dobro v promet. Delala sta vse dneve od jutra do večera, brez dopustov, brez počitka. Leta 1972 sta kupila hišo v Žimaricah, ki sta jo obnavljala in dograjevala po fazah. Stala je bolj na samem, ob robu vasi. Takrat so jima ljudje odsvetovali nakup: »Tam ne boste imeli nobenega dobrega soseda.« Marija pa pravi: »Kakor se posodi, tako se vrne.« Ves čas je čutila, da jo imajo ljudje radi, ker jih ima tudi ona rada.

Mariji se je po 66 letih zakona svet upočasn timer, ko je izgubila moža. Hiša je kar naenkrat postala prazna. Še večja žalost in hujski udarec pa jo je doletel, ko je hčerka Mira izgubila boj s težko boleznijo. Marija pogosto začne pogovor: »Ko bi bila vsaj Mira še živa ...«

Sedaj, pri 90 letih, so se že pojavile težave pri opravljanju vsakdanjih življenjskih opravil. Pestijo jo bolezni, predvsem pa je njena hoja zelo otežena. »Lažje je pomagati drugim, kot sam sprejemati pomoč, ko jo potrebuješ,« pravi. Po večini si skuha še sama, tudi hčerka poskrbi, da je v skrinji vedno kaj pripravljenega zanjo. Na pomoč priskočijo tudi drugi sorodniki, sosedje, s katerimi ima zares lep odnos. Njena največja skrb je, kako bo s tako majhno po-

kojnino plačevala oskrbo, če bo potrebno. »Tako težko se je navaditi, da si odvisen od drugih,« pravi.

Vsi iz Vaškega društva Žimarice in Društva upokojencev Sodražica jubilatki želimo veliko zdravja, miru in smeha. S smehom in dobro voljo se tudi lažje premaga vsaka tegoba, ki nas pesti v življenju. To je verjetno tudi recept za dolgo življenje, saj je smeh Marija sejala med vse nas skozi vse življenje. Pa še na mnoga leta.

Vaško društvo Žimarice se je povezalo z Društvom upokojencev Sodražica, da bi lažje vzpostavili generacijsko sodelovanje. Sodelovanje s prostovoljci pri društvu upokojencev, ki sodelujejo v projektu Starejši za starejše, je ena od možnosti generacijske pomoči. S skupnimi močmi želimo pritegniti tiste v tretjem življenjskem obdobju. Ugotavljamo, da se starejša generacija težko navaja na spremembe, tudi če so pozitivne. Želimo si, da bi lahko vaščanom jesen življenja polepšali z dobrimi medsosetskimi odnosi, obiski, prijazno besedo, drobnimi uslugami. Medsosedska pomoč je velik kapital, ki ga je treba negovati in krepiti.

PROSLAVA OB DNEVU ŽENA

PIŠE: ANA MODIC, FOTO: NATAŠA ARKO

V petek, 6. marca t. l., je v dvorani OŠ Sodražica potekala prireditev v počastitev mednarodnega praznika, dneva žena. Na njej so nastopali: folklorna skupina iz vrtca Sodražica pod mentorstvom Nine Ajdič in Urške Rober Milavec, učenci od drugega do petega razreda Osnovne šole dr. Ivana Prijatelja Sodražica pod mentorstvom svojih učiteljic: Maje Žitnik, Anje Juvanec in Urške Koželj, glasbenik Peter Vesel, DU Sodražica in gostje, folklorna skupina Grmada. Povezovalka na odru je bila Mojca Štupica. Glavna vodja projekta 8. marec je bila Pavlina Pihler iz DU Sodražica.

Oder je žarel v živih barvah papirnatih cvetov, ki jih je pripravila likovnica v sodraški šoli Urša Koželj. V levem kotu odra je stal pravi govorniški oder z mikrofonom in tudi ta je bil okrašen s papirnatimi cvetovi. Stoli v dvorani so v urejenih vrstah čakali na obiskovalce. Nekaj prednjih vrst je bilo rezerviranih za nastopajoče odrasle in otroke. Na generalki, ki smo jo opravili pred začetkom prireditve, je hišnik Srečko Benčina skupaj z nami preizkusil glasnost in odmevnost novega ozvočenja, ki ga je kupila šola. Prav tako je primerno osvetlil oder in zatemnil dvorano. Vanjo so malo pred šestimi uro zvečer začeli prihajati obiskovalci. Šolarji so jim podelili programske liste.

Uvodni nagovor ob dnevu žena sem imela Ana Modic iz DU Sodražica. Podala sem zgodovinski pregled boja za žensko enakopravnost od začetkov civilizacije pa do današnjih dni. Poudarila sem, da pravice, ki so bile krvavo pridobljene, niso zagotovljene za zmeraj in da boj za žensko enakopravnost v svetu še ni končan. Folklorna skupina iz vrtca je skupaj z vzgojiteljicama bosonoga zaplesala in zapela pesmi o pomladi. Prijetno je bilo gledati otroke v starih oblačilih in se pri tem spominjati svojih otroških let, ko smo bili enako bosonogi v toplejših mesecih leta in smo nosili podobna oblačila. Osnovnošolski otroci so se na pamet naučili in deklamirali pesmici T. Pavčka in Z. Majhna: Mama je ena sama in Mamica. Učenke glasbene šole pa so na klarinet zaigrale skladbo Mamica je kakor zarja in na kitaro Adagio. Mladi Peter Vesel nas je razveselil s petjem pesmice za osmi marec, ki jo je posvetil vsem ženskam v dvorani. Skoraj na noge nas je dvignila Folklorna skupina Grmada s petjem in plesom O mlinarjih. Glasno ploskanje je pokazalo naše zadovoljstvo z njenim izvajanjem starih pesmi in običajev. Za konec sta nas nasmejali še vaški klepetulji Olga Bregar in Milka Gornik s skečem o naglušni sosedu, ki govori tudi o tem, da danes osmi marec ni tak kot nekoč, da nihče več ne podarja rdečih nageljčkov. Ob tem se je v dogajanje na odru prav lepo vključil naš župan Blaž Milavec, ki je na oder prinesel dva nageljna, ju podaril obema klepetuljama in s to potezo in seveda s kratkim nagovorom simbolično voščil vsem ženskam v dvorani.

Proslava je trajala 45 minut, ravno prav dolgo, da so bili gledalci in poslušalci še osredotočeni na dogajanje na odru. Nekaj pa je bilo na tej proslavi drugače: ves čas dogajanja je bil v dvorani mir, tišina, vzdušje je bilo res tako, kot mora na proslavi biti. To pripisujem dobremu ozvočenju, ker se je dogajanje na odru slišalo prav do zadnjega kotička v dvorani, učiteljicam in vzgojiteljicam, ki so poskrbele za tišino in mir, in seveda tudi staršem, ki so imeli svoje otroke pod nadzorom. Sama pa sem zadovoljna, ker sem kar od nekaj ljudi slišala, da je bila proslava lepa.

UNIVERZA ZA 3. ŽIVLJENJSKO OBDOBJE VABI

PIŠE IN FOTOGRAFIRA: JANEZ MIHELČIČ

1. Doživite Claustro

Na severozahodnem robu občine Sodražica, ob meji z občino Bloke, so bile odkrite ostaline rimskega zapornega zidu Claustra Alpium Iuliarum. Tu lahko kar na treh mestih, neposredno ob nastajajoči Sodraški pešpoti in Ribiški planinski poti, sledimo ostalinam rimske zapore. V bližini vasi Benete na vzpetini z imenom Drnik najdemo ostanke rimske zapore. Tu je bil del zapore pred kratkim deloma restavriran in zaščiten ter opremljen z informacijskim panojem. Zaporji je v naravi mogoče slediti na pribl. 600 m dolžine. Drugi, manjši del zapore najdemo na vzpetini Taborščiče levo nad vrhom stare ceste Boncar–Podklanec. Gre za zaraščeno gomilo, kjer je stal stražni stolp. Apnena malta na kamenju je dokaz, da gre za rimsko gradnjo. Tretji del zapore ali rimskega zidu najdemo ob cesti Runarsko–Novi Pot. Ostalina zidu je jasno vidna v prerezu cestnega useka in je opremljena z informacijskim panojem. Zidu je tu mogoče slediti v dolžini pribl. 300 m.

Rimski zaporni zid – Claustra Alpium Iuliarum: V dobi rimskega cesarstva je bil utrjen državni mejni pas. Dokončno je bil postavljen v 3. in 4. stoletju skupaj z obrambnimi trdnjavami, obzidanimi naselji, kasteli, stražnimi in oglednimi stolpi, prežami in

utrjenimi podeželskimi vilami, mitnicami za plačilo cestne pristojbine in drugimi vojaškimi postojankami. Njegova naloga je bila braniti občutljiva mejna območja pred ropajočimi in nasilno naseljujočimi ljudstvi ter varovati sedež rimskega imperija. V 7. in 8. stoletju pa je prav ta zid predstavljal zahodno naseljitveno mejo Slovanov. Danes rimski zid, poznoantična zapora, ajdovski zid ali cvinger predstavlja največjo gradbeno dediščino vseh obdobj na območju Slovenije. Več: <https://blavc.si/sodraska-pespot/rimski-zid/>.

Program pohoda z učno uro Doživite Claustro:

- Zbor udeležencev na trgu v Sodražici in prevoz do vrha starega Boncarja neposredno nad vasjo Benete.
- Sprehod do ostalin rimske zapore – Claustre. Približno 30 minut lahke hoje skozi vas Benete.
- V vasi Benete, po dogovoru, možnost degustacije mlečnih izdelkov iz kozjega mleka.
- Za sprehod je priporočljiva pohodniška oprema (primerni čevlji, pohodniške palice).
- Hoja na lastno odgovornost. Učna ura neposredno ob ostalinah rimskega zidu. Povratek do izhodišča. Skupni čas trajanja: 2–3 ure.

2. Naravni park Kadice

Mateča voda je skupaj s svojim pritokom Lopata v Kadicach izdolbila v strugo čudovite naravne podobe – kadice in krajsi kanjon. Soteska Kadice je ena najlepših naravnih znamenitosti v občini Sodražica (Bistrica s pritokom je z naravnim slapom v kamen izdolbila kadi, tu pa je tudi zaščiten rastlinski svet). Skupščina nekoč skupne občine Ribnica je sotesko Kadice razglasila za naravni spomenik lokalnega značaja. Več: <https://blavc.si/sodraska-pespot/kadice/>.

Program sprehoda z učno uro Naravni park Kadice:

- Zbor udeležencev na trgu v Sodražici in prevoz do zaselka Spodnji Mateti (Podklanec).
- Sprehod po soteski Kadice. Približno 30 minut rahlega vzpona po planinski poti.
- Učna ura o naravnih znamenitostih soteske neposredno nad sotesko.
- Povratek do izhodišča. Skupni čas trajanja: 2–3 ure.
- Za pohod je priporočljiva pohodniška oprema (primerni čevlji, pohodniške palice). Hoja na lastno odgovornost.

Prijave pošljite na e-naslov društva:

info.u3.ribnica@gmail.com ali pisno na naslov:

Društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje,

Knafļjev trg 3, 1310 Ribnica.

V prijavi obvezno navedite ime in priimek, telefonski kontakt in katerega dogodka se boste udeležili. O času izvedbe bomo vse prijavljene osebno obvestili. Za člane društva je dogodek brezplačen.

ČLOVEK NA PREIZKUŠNJI

PIŠE IN FOTOGRAFIRA: KATARINA ARKO, DRUŠTVO ZDRAV.SI

Danes, ko to pišem, je 22. marec, dobrih deset dni po sprejetju izrednih razmer v naši državi, ko se je življenje obrnilo na glavo zaradi mikroskopsko majhnega virusa, ki se širi z veliko hitrostjo. Dogodki se iz dneva v dan spreminjajo, prihajajo informacije o vedno več pozitivnih oz. obolenih za novim koronavirusom pri nas in v sosednjih državah, kjer je ponekod stanje zastrašujoče. Še bolj strašljive so vzporedne naravne nesreče, kot je današnji potres z epicentrom v okolici Zagreba.

Kaj bo jutri, se sprašujemo mnogi. Kaj pomeni vse to za človeštvo, naravo, kje smo in kam gremo? Vprašanja, ki si jih danes zastavljamo mnogi in ki vzbujajo stisko.

V času od tega pisanja do izdaje članka, to je mesec dni, bo marsikaj drugače. Spremembe, ki se dogajajo, so izjemno hitre in človek, ki misli, da je močnejši od narave, da jo lahko obvladuje, se moti. Sem optimist in verjamem v rešitev. Vem tudi, da smo na veliki preizkušnji – kakšen je naš odziv, zavedanje?

Pomlad je tu, čas rasti tako v naravi kot v nas. Morda smo potrebovali takšno situacijo, da nas strezni, nam odpre oči, in morda je zdaj pravi čas, da se porodijo prave ideje, ki nas bodo vrnila k spoštovanju narave, sočloveka in vsega živega okrog nas, dovolile naravni razvoj, brez manipulacij.

Večina je živela v prepričanju, da je vse, kar imamo, samoumevno, vendar so dobrine, ki jih nudi zemlja, dane človeku le v uporabo. Do njih smo se mačehovsko obnašali, jih izkoriščali in uničevali. Zemlja tudi opravlja svoje čiščenje tako kot mi spomladi. Vse vedno lahko uvrstimo v model makrokozmos-mikrokozmos. Smo del narave.

Očitno pa je, da smo nekaj spregledali. Morda je to »ODNOS« ali kaj drugega, da smo izgubili sebe, se ujeli v zunanjih impulzih kratkotrajnih užitkov, instant rešitvah, dobičku, prevladi in moči. Izgubili smo kompas za zdravo razmišljanje in preprosto življenje. Slep smo sledili in verjeli vsemu, kar so nam ponudili mediji, potrošništvo in propaganda. Tehnologija je napredovala v neslutene višave in pušča tudi neslutene posledice na zemlji in ljudeh. ZAKAJ? (Zaradi moči, ki jo občutijo nekateri v prevladi nad drugimi.)

Je človek res tako nepomemben? Ne, POMEMBNI SMO, in to vsak posameznik. In zdaj smo na veliki preizkušnji, kako vidimo sebe in kakšen svet želimo ustvariti. Svet prisile ali svet, ki bo nudil možnost razvoja osnovnih vrtilin, ki so se sčasoma izgubile.

Zdravstveno osebje dela v ekstremnih pogojih in nesebično pomaga vsem, brez razlik, in ogromno ljudi je ozdravljenih. Policisti, vojska, trgovke delajo v težkih razmerah in še bi lahko naštevale osebe, ki nesebično pomagajo. Nismo nemočni. Povezujemo se in pripravljamo pomagati sosedu, sočloveku, zbuja se srčna kultura, solidarnost, vedno več ljudi ustvarja lastne gredice za samooskrbo, kaže se pogum in na občinskih nivojih si na razne načine maksimalno prizadevajo pomagati ljudem v stiski. Kljub praznim ulicam in tišini zunaj občutiš, da nisi sam. Kot da prihaja novi veliki val sprememb medsebojne pomoči in povezovanja.

Prebujeni ljudje na zemlji, HVALA VSEM. Dovolj časa smo živeli kot paraziti in virusi na tem planetu, zaživel smo v simbiozi. Zemlja nam je hvaležna. Le zdrava zemlja nam lahko nudi zdravo hrano, s katero krepimo imunski sistem, ki je najpomembnejši za odpornost našega telesa. Pustimo zdrav planet svojim otrokom.

OHRANIMO DOBRO POČUTJE

Vsem dostopne možnosti:

- Odstranimo stres z globokim sproščnim trebušnim dihanjem, da napolnimo telo s kisikom.

- Izkoristimo dan z več gibanja na prostem, pojdimo v gozd, na travnik.
- Dihajmo jutranje sonce, mlado jang energijo, ki prinaša zdravje, obrnjeni proti vzhodu.
- Bodimo osredotočeni na zdravje, ne na bolezen, in delujmo v tej smeri.
- Ko je sončno, se izpostavimo soncu za pridobivanje D-vitamina (nujen za krepitev telesa) po naravni poti ali ga uživajmo v ustreznih oblikah.
- Na tešče popijmo vsaj 3 dl tople (vroče) vode in jo redno pijmo tudi tekom dneva, da vlažimo in čistimo telo in sluznice.
- Jejmo več zelenjave, regrat in druge divjerasle rastline, polne vitaminov in mineralov, kupujmo lokalno ekološko hrano pri sosedu.
- Izogibajmo se mlečnim, mesnim izdelkom, konzervansom, predelani hrani, sladkorju, poživilom (alkoholu, kavi, kajenju). Zdaj se lahko posvetimo pripravi zdrave hrane, se bolj povežemo v družini in predamo pomembno znanje, ki ga imamo, svojim otrokom.
- Večkrat omogočimo telesu 16-urni post.
- Vsak dan si z vso nežnostjo zmasirajmo predel timusa na grodnici (pomembna žleza in limfatični organ, ki skrbi za imunski sistem).
- Pretipajmo telo spredaj na grodnici v medrebrnih prostorih, kje je boleče in zastoj limfe (nevrolimfatične točke za pljuča), in jih z občutkom sprostimo.
- Preverimo vdih in ga vsaj 10 sekund zadržimo brez kašlja in napora.
- Redno si masirajmo ledvice, da izločimo strah, in istočasno krožimo z jezikom po ustni votlini (18-krat v obe smeri), da ustvarimo slino, ki jo nato pogoltnemo v spodnji del trebuha. Čista slina je namreč izvorna tekočina, ki čisti in hrani telo.
- Delujmo preventivno in uživajmo več vitamina C in D, cinka, propolis, tinkturo slamnika ali sladkega pelina, popijmo dovolj vode in poskrbimo za ustrezno higieno rok.
- Obvladujmo stres in poskrbimo za higieno misli.
- Ustvarimo si notranji smehljaj in stabilnost.

Velik del imunskega sistema je doma v črevesju, zato poskrbimo za ustrezno mikrofloro, uživajmo probiotike in fermentirano zelenjavo. Skupaj smo močnejši in iz tega stanja bomo stopili še močnejši, bolj povezani in ljubeči. Bodimo odprtega srca in delujmo v najvišje dobro vseh in vsega. Vsak dan se vprašajmo, kaj smo naredili dobrega zase, kako smo pomagali drugim, in tako bomo izboljšali svet.

Toplo vabljeni, da se pridružite dogodkom, ki jih organiziramo v maju, če bo le mogoče:

- **6. 5. ob 18. uri** Dean Herenda: predavanje o konoplji od semena do celic v telesu
Kraj: sejna soba Občine Sodražica
- **9. 5. od 9.00 do 12.00** dogodek Hvala zemlji, izmenjava semen, sadik, vrtnega orodja, literature in vsega, kar spada k vrtnarjenju
Kraj: osrednji trg, park v Sodražici
- **30. 5. ob 9. in 14. uri** Stipe Hečimovič: Spoznavanje in uporaba divjeraslih rastlin v našem okolju (delavnica v naravi)
Kraj: Slemenska 17 (naslov društva)

ZDRAVILA IN JETRA (2. DEL)

PIŠE: ALENKA ADAMIČ, MAG. FARM., FOTO: FREEPIK

Kako poteka presnova

Ena izmed glavnih funkcij jeter je, da presnavljajo telesu lastne in tuje snovi, vključno z zdravilnimi učinkovinami, zdravilnimi rastlinami in prehranskimi dopolnili. Pri presnovi zdravilnih učinkovin lahko jetrni encimi zmanjšajo delovanje zdravilne učinkovine, lahko pa tudi preoblikujejo nevtralne učinkovine v toksične. Številne snovi so sposobne povečati ali zmanjšati delovanje jetrnih encimov, s tem pa se pri presnovi nekaterih zdravil lahko poveča možnost neželenih učinkov ali zmanjša terapevtski učinek zdravilnih učinkovin (nekatera zdravila, šentjanževka, zeleni čaj, grenivkin sok, alkohol). Zato je v takih primerih potrebna previdnost pri uživanju teh snovi.

Presnova zdravilnih učinkovin običajno poteka brez neželenih učinkov na organizem, saj je že med razvojem zdravila velik del raziskav namenjen proučevanju tega. Najbolj znana zdravilna učinkovina, ki lahko povzroči jetrno okvaro, je paracetamol. Če se uporablja v predpisanih odmerkih, gre za zelo varno protibolečinsko zdravilo. Do uživanja prevelikih odmerkov in s tem presejanja največjega dovoljenega odmerka lahko pride zaradi hkratnega uživanja dveh ali več zdravil, ki vsebujejo paracetamol. Toksičnost se lahko pojavi, če bolnik zaužije prevelik odmerek hkrati ali v ponavljajočih se odmerkih (6–10 g na dan 1–2 dni).

Spremembo v rezultatih jetrnih testov lahko povzročijo tudi statini, zdravila za zniževanje ravni holesterola in trigliceridov v krvi. To so varna zdravila tudi za ljudi z nizko stopnjo jetrne okvare. Kmalu po uvedbi zdravljenja s statini se lahko bolnikom povišajo nekatere vrednosti jetrnih testov. Verjetnost za pojav spremenjenih izvidov jetrnih testov se povečuje z odmerkom statina. Povečanje po uvedbi je največkrat samo prehodno in izzveni brez dodatnih ukrepov.

Jetra in samozdravljenje

Jetrom lahko škodujejo tudi prehranska dopolnila in zdravilne rastline, čeprav za mnoge izmed njih velikokrat preberemo, da so »naravni«. Nakup prehranskih dopolnil in zdravilnih rastlin po nezakonitih poteh poveča tveganje za vsebnost sestavin, ki so same po sebi škodljive za jetra. Problematici so pripravki iz rastlin, kot so gabez, boreč, številna kitajska zelišča, krvavi mlečnik, vrednik, čeladnica ...

Samozdravljenje motenj funkcij jeter in žolčnih poti najpogosteje povezujemo s »čiščenjem« jeter in »razstrupljanjem« telesa. Glavna pot do zdravih jeter je sprememba življenjskega sloga. Med rastlinami, ki jih uporabljamo za zaščito in hitrejšo obnovo jeter, sta pomembna predvsem pegasti badelj in malo manj znana šisandra, na nastajanje žolča pa vplivajo vse rastline z grenčinami.

Pegasti badelj: Uporabljajo se plodovi te rastline. Za delovanje na jetra je odgovorna učinkovina, ki se imenuje silimarini. Ta je slabo topen v vodi, zato uporaba vodnih izvlečkov, kot je npr. čaj, ni najbolj učinkovita. Učinkovitejša je uporaba pripravkov (npr. kapsul), ki vsebujejo koncentriran izvleček pegastega badlja. Njegova uporaba ni primerna za mlajše od 18 let, nosečnice in doječe matere.

Šisandra: To drevo najdemo v Aziji, uspeva pa tudi pri nas. Uporabljajo se plodovi in sokovi ter marmelade, pripravljene iz njih. Uporaba med nosečnostjo in dojenjem se odsvetuje. Prav tako je odsvetovano uživanje pri ljudeh, ki uporabljajo več različ-

nih zdravil, saj lahko spremeni njihovo presnavljanje in s tem tudi učinkovitost.

Med zdravilnimi rastlinami, ki jih pogosto dodajajo zdravilnim mešanici za jetra in žolč, srečamo tudi rastline, ki vsebujejo grenčine. Njihova glavna naloga je spodbujanje izločanja žolča, kar pripomore k učinkovitejši prebavi in posledično povečanju teka. Največkrat so zelišča z grenčinami pripravljena v obliki tinkture oz. alkoholnega izvlečka. Zdravilne rastline, ki jih pogosto dodajajo zdravilnim mešanici za jetra in žolč, so: korenina navadnega regrata, zel navadnega rmana, list artičoke, korenina rumenega svišča, zel tavžentrože.

Zdravje ni samo naše največje bogastvo, je tudi pogoj, da lahko v življenju uživamo in delamo. Naše zdravje je deloma tudi odraz našega načina življenja. V današnjem času je stopnja ozaveščenosti o pomenu skrbi za lastno zdravje veliko višja kot v preteklosti. Zelo pomembno je, da za svoja jetra skrbimo z zdravo mero razuma in posegamo po izdelkih, ki preverjeno koristijo njihovem delovanju in jih dodatno ne obremenjujejo.

Vir: Zdravila in jetra, SFD, 2019

»Dobrota je zlata veriga, ki povezuje človeštvo.«
(Johan Wolfgang Goethe)

ZAHVALA

Spoštovani starši,

kolektiv Enote vrtca pri OŠ dr. Ivana Prijatelja Sodražica se iskreno zahvaljuje vsem staršem, ki ste na božično-novoletnem bazarju s prostovoljnim prispevkom za otroke pomagali našemu vrtcu.

Z denarjem, s katerim ste nagradili izdelke vzgojiteljic, smo kupili igrala za zunanji peskovnik, ki so jih otroci že preizkusili.

Tadeja Topolnik, pomočnica ravnateljice

ČAS ZA USTVARJANJE

PIŠETA IN FOTOGRAFIRATA: SONJA IN MARJAN ČAMPA

Včasih se je dobro vedelo, kdaj je petek in kdaj svetek. Če ne drug, je gospodinja zagotovo pozorno pogledala koledar in ob praznikih in nedeljah skuhala kaj boljšega. Takrat še ni nikjer pisalo, kako nezdravo je meso, kaj šele sladice iz bele moke in belega sladkorja. Tako poredkoma so bile na mizi, da po vsej verjetnosti niti niso kvarile zdravja, pa tudi količinsko jih ni bilo v obilju. Danes je precej drugače. Za kosilo si velikokrat ne utegnemo več vzeti časa. Pa tako pomembno je za naše telo, da jemo počasi in brez stresa. Zato naj nam nikoli ne bo vseeno, kaj in kako zaužijemo. Trenutno živimo v razmerah, ki so stresne za vse nas, hkrati pa je to tudi priložnost, da misli usmerimo v svojo prehrano. Tako imamo nekoliko več časa za ustvarjanje, predvsem za jedi, ki nam vzamejo več časa.

V tokratnem kuharskem kotičku predstavljava dva preverjena recepta, in sicer štruklje z nekoliko neobičajnim nadevom in slastne rogljičke. Zagotovo vam bodo vaši domači hvaležni, pa naj velja »če ni ničesar preveč, tudi škoditi ne more«.

Ostanimo zdravi in zadovoljni!

Štruklji z jajčnim cvrtjem in skuto

Testo

300 g gladke moke
(namenske za vlečeno
testo)
1,5 dl mlačne vode
2 žlici olja
sol

Priprava:

Zamesimo testo, ga pokrijemo s folijo in pustimo počivati pol ure (zelo lepo se razvleče, če ga damo počivati v hladilnik vsaj za dve uri).

Nadev

6 jajc
0,25 kg krompirja
4 dag olja
0,25 kg skute
1 velika žlica prepraženih drobtin
ščeč majarona
sol
drobnjak ali peteršilj

Priprava:

Krompir olupimo, skuhamo in pretlačimo. Iz jajc naredimo cvrtje, malo pohladimo, dodamo pretlačen krompir, skuto, majaron, solimo in nazadnje po okusu dodamo še drobnjak ali sesekljan peteršilj.

Testo razvlečemo in ga namažemo z nadevom. Po nadevu potresemo prepražene drobtine. Štrukelj tesno zvijemo, položimo na z oljem namazano folijo, zavijemo in kuhamo eno uro. Štruklji so najboljši, če jih kuhamo zavite v prtč ali debelejšo gazo, tako so veliko bolj sočni. Zavite v folijo je enostavneje narediti, obdržijo pa tudi lepšo obliko. Štruklje ponudimo za kosilo poleg kakšne dobre omake, lahko pa tudi kot samostojno večerjo.

Enostavni masleni rogljički

Testo

1 vrečka suhega kvasa (ali polovica kocke svežega)
2 žlici bele moke
1 velika žlica sladkorja
2 dl mlačne vode
350 g bele moke
4 žlice olja
50 g masla

Sirup

1 dl vode
100 g sladkorja
sladkor za posip

Priprava:

V posodo damo kvas, dve veliki žlici moke, žlico sladkorja in vodo. Vse skupaj zmešamo in pustimo 10 minut, nato dodamo moko in olje. Dobro zgnetemo v gladko testo, pokrijemo s folijo in damo za pol ure v hladilnik. Nato zamesimo v testo 50 g masla sobne temperature, zopet oblikujemo v kepo, pokrijemo s folijo in damo za najmanj dve uri v hladilnik, lahko tudi za en dan (tako bodo rogljički še boljši).

Testo tenko razvaljamo v pravokotnik velikosti 30 × 50 cm, z nožem ga razrežemo na trikotnike. Vsak trikotnik zvijemo v rogljiček, ki ga po vrhu namažemo s stopljenim maslom in vzhajamo še 45 minut.

Pečemo 15 minut na 200 stopinj Celzija. Medtem iz vode in sladkorja skuhamo sirup in ga premažemo po vročih rogljičkih. Ko se ohladijo, jih po želji potresemo s kristalnim sladkorjem. Rogljički so zelo dobra in enostavna različica slavnih croissantov.

Namig

Če si želite olajšati delo, lahko namesto vlečenega testa uporabite zavitek valjanega svežega listnatega testa iz trgovine. Tega samo dodatno razvaljate in namažete z nadevom. Nato ga lahko uporabite za katere koli štruklje.

NOVICE IZ ŠD EXTREM

TEKST IN FOTO: ŠD EXTREM

Zadnji krog vseh tekmovanj in treningov v ŠD Extrem je tako kot vse življenje po državi zaznamovalo dogajanje in ukrepanje za preprečevanje širjenja koronavirusa v državi. S 13. 3. 2020 smo tako do nadaljnjega v društvu prekinili vse treninge in tekmovanja ter se odgovorno do vseh odzvali na ukrepe države in navodila državnih in panožnih ustanov. V nadaljevanju prispevka vam podajamo informacije in pregled dela v društvu do sredine marca. Kljub prekinitvi treningov in tekmovanj je bilo dogajanje pestro in bogato.

Člani in mladinske selekcije ŠD Extrem

Naša članska ekipa je v letošnjem letu do vključno predzadnjega kroga vknjižila zmage v domači dvorani v Sodražici, kjer je bila močnejša od ekipe FK Kebelj, ter na tekmi v dvorani Bloški smučar v Novi vasi. Tam je z rezultatom 3 : 1 premagala ekipo Dlan iz Logatca; zadetke na tej tekmi so prispevali Drejc Kljun, Teotim Hiti in Jaka Milavec.

Na ostalih tekmah je članska ekipa ŠD Extrem v 2. SFL na gostovanju remizirala z ekipo KMN Meteorplast iz Ljutomera, na tekmi v gosteh pri KMN Miklavž TBS team 24 pa je morala priznati premoč gostiteljem. Napredek in rezultati naše članske ekipe tekom sezone nakazujejo, da bo trd nasprotnik vsem tudi v naslednji sezoni.

V mladinskem delu tekmovanj se je končal skupni del tekmovanj. ŠD Extrem se je uspelo v končnico tekmovanj, v kateri tekmujejo po tri najboljše ekipe z zahoda in vzhoda, uvrstiti z dvema selekcijama, U15 in U17, ki sta v končnici že odigrali prvi tekmi.

Selekcija U13 je barve ŠD Extrem zastopala na turnirju Cerknica Cup 2020 konec januarja v Cerknici in prikazala bojevito igro. Vsi igralci naše selekcije U13 so vhodni letniki in iz tega razloga kar precej mlajši od svojih vrstnikov, vendar se pogumno borijo z njimi in nam s svojo igro vedno znova dokazujejo, da je treba računati nanje, kljub temu da se jim letos ni uspelo uvrstiti v končnico tekmovanja.

Naši mladi igralci kategorij U11 in U9 pridno tekmujejo na turnirjih MNZ Ljubljana in nabirajo potrebne izkušnje. Ponosni smo na njih in na njihov napredek, zahvaljujemo pa se tudi vsem staršem, ki svoje otroke podpirajo in zanje navijajo.

Na začetku marca smo na trening U11 in U13 v Sodražici povabili igralce iz naših futsal šol v Ribnici, na Blokah in v Loški dolini in odigrali mini prijateljski turnir. Igralci in sodelujoči trenerji so bili zadovoljni, zato bomo, ko bo mogoče, nadaljevali s tovrstnim športnim druženjem naših igralcev.

Extremovi igralci v reprezentancah in selekcijah

Februarja so se s strani NZS nadaljevali izbirni treningi – seleccioniranja in reprezentančni zbori selekcij. Iz ŠD Extrem so bili na izbirni trening U15 vabljeni Patrik Korenjak, Aljaž Lovrenčič in Nejc Vetrh (vratar), na priprave selekcije U17 pa Kristjan Mohar, Anže Žlindra, Andraž Gregorič in Lovro Debeljak (vratar). V ŠD Extrem pa imamo tudi reprezentanta v selekciji U21. To je vratar naše članske ekipe, Jure Vetrh. Vsem izbranim igralcem iskreno čestitamo!

Futsal deklet

Vadba deklet poteka po urniku – vsako soboto od 10.00 do 11.30 v Športni dvorani Sodražica. Dekleta so zavzeta in pridno nabirajo znanje, opremili pa smo jih tudi z novimi klubskimi majicami ŠD Extrem. Vse, ki še oklevate, vabljeni v njihovo družbo!

ŠD Extrem na novi spletni strani!

V ŠD Extrem želimo svojim članom, navijačem, sponzorjem in širši javnosti ponuditi hitrejši in sodobnejši pristop do informacij o našem delu in delovanju. S tem namenom smo postavili popolnoma novo, sodobno spletno stran z obilo informacijami. Na njej tako lahko najdete pregled vseh tekmovalnih selekcij, termine njihovih treningov ter pregled tekem in rezultatov. Trudili se bomo, da bo stalno aktualna in da boste hitro in enostavno prišli do informacij o klubu, po novem na prijazen način tudi preko mobilnih naprav. Za pomoč pri izdelavi nove spletne strani se še posebej zahvaljujemo Gregorju Miheliču, ki je za njeno izdelavo namenil veliko prostega časa. Obilo užitek ob prebiranju in brskanju ter čim več uporabnih informacij!

Aktualno

Pozivamo vse člane in njihove starše, da se v nastali situaciji v zvezi s preprečevanjem širjenja koronavirusa vedemo odgovorno do sebe in do drugih in da dosledno upoštevamo sprejete ukrepe in navodila!

Za vse informacije smo vam na voljo preko naslednjih povezav:
E-pošta: info@sd-extrem.si
Spletna stran: www.sd-extrem.si
Facebook: [@sportnodrustvo.extrem](https://www.facebook.com/sportnodrustvo.extrem)
Mobilna številka: 041 831 722

SIBOR INOTHERM NA DRŽAVNEM PRVENSTVU V DUO SISTEMU – KOČEVJE 2020

PIŠE: ELVIS PODLOGAR, PREDSEDNIK ŠK SIBOR

Pet slovenskih klubov je 16. 2. 2020 v Športnem domu Gaj Kočevje sodelovalo na državnem prvenstvu v duo sistemu za vse kategorije v organizaciji ŠK Sibor. Na tekmovanju je nastopilo preko 150 tekmovalcev in 110 parov. Štelo je tudi za seštevek v slovenskem pokalu v duo sistemu 2020, in sicer kot druga tekma.

Ekipa Sibor Inotherm je osvojila 44 medalj, od tega 14 naslovov državnih prvakov, 12 naslovov podprvakov in 18 bronastih medalj. V sklopu tekmovanja je potekalo tudi usposabljanje za sodnike pripravnike, ki sta se ga udeležili tudi naši članici Tina Pelc in Sara Besal. Čestitke vsem tekmovalcem in zahvala vsem ostalim za pomoč pri organizaciji.

Po prvenstvu je potekalo tudi polaganje JJZS za višje pasove, kjer smo dobili novega mojstra jujitsa 1. Dan Maria Medakoviča in nosilca rjavega pasu 1. Kyu Janka Divjaka. Čestitke!

NAJBOLJ ZADOVOLJNA SEM, KO SLIŠIM POZITIVNE ODZIVE POSLUŠALCEV IN VEM, DA SO ISKRENI

Z evropsko poslanko Ljudmila Novak o govorništvu

POGOVARJALA SE JE: JASNA JANEŽ, FOTO: OSEBNI ARHIV

Ljudmila Novak je svojo politično pot začela leta 2000, ko je vstopila v stranko Nova Slovenija. Med letoma 2000 in 2004 je bila članica sveta stranke. Leta 2001 pa je postala županja Moravč. Danes je evropska poslanka. Kako pa je povezana z našo občino? Eno leto je v našem okraju kandidirala za poslanko. Večkrat je Sodražico tudi obiskala, udeležila se je Psoglavskih dni. V e-pošti je napisala, da ima na Sodražico lepe spomine. V Suhorobarju lahko večkrat preberemo kakšen njen članek.

Intervju z njo sem naredila, ker v magistrski nalogi z naslovom Zaznamovanost stavčnega poteka intonacije pri spontanem političnem govoru (na primeru G1-G4) pod mentorstvom prof. dr. Hotimirja Tivadarja analiziram njen govor. Poleg nje sem pod drobnogled vzela še Dejana Židana, Tanjo Fajon in Karla Erjavca.

Na Filozofski fakulteti ste diplomirali iz nemškega in slovenskega jezika s književnostjo. Menite, da vam je izobrazba koristila pri javnem nastopanju? Se imate za dobro govorko?

Izobrazba mi je pri javnem nastopanju zagotovo koristila, še bolj pa delovne izkušnje, ki sem jih pridobila pri dolgoletnem poučevanju v srednji šoli. Trudim se za lep jezik in menim, da mi to včasih zelo lepo uspe, spet drugič pa malo manj. Moj nastop je odvisen tudi od predhodne priprave, vsebine, razpoloženja, okoliščin, sogovornika, voditelja ... Najbolj zadovoljna pa sem takrat, ko slišim pozitivne odzive poslušalcev in vem, da so iskreni.

Ali ste kdaj obiskali retorično šolo? Se vam to za politika zdi potrebno?

Tečaje retorike sem večkrat obiskovala še v času, ko sem poučevala v srednji šoli, nekajkrat pa tudi kasneje, ko sem že opravljala različne politične funkcije. Vsi, ki pogosto javno nastopamo, med te zagotovo sodimo tudi politiki, bi se morali udeležiti vsaj kakšnega tečaja retorike.

Analizirala sem vaš govor v oddaji Studio City. Se vam zdi, da hiter govor voditelja Marcela Štefančiča vpliva tudi na vašo hitrost govora?

V oddaji Studio City smo gostje pod velikim časovnim pritiskom, saj je treba v kratkem času povedati čim več. Pogosto si je treba izboriti besedo, potem pa Marcel govornike kar naprej prekinja s svojimi komentarji in jim skače v besedo. Zelo težko je oblikovati lepe in pravilne povedi, saj moraš hitro razmišljati o vsebini odgovora.

Ali zavestno skrbite za zborni izreko ali je to t. i. poklicna deformacija? V vašem govoru namreč skorajda ni zaznati vaše dialektalne identitete.

Odraščala sem na podeželju na Štajerskem, zato je moje domače narječje zelo izrazito in ga v javnem nastopanju ne morem uporabljati. Ker

sem poučevala slovenski jezik v srednji šoli, sem morala bolj paziti na pravilnost jezika in izgovorjavo. Tako je splošni pogovorni jezik postal tudi moj jezik vsakdanjega sporazumevanja in nastopanja v javnosti. Narečje pa uporabljam takrat, ko govorim s svojimi sorodniki ali sovaščani na Štajerskem.

Se vam zdi, da so vaše retorične sposobnosti pripomogle k uspehu v politiki?

V politiki so retorične sposobnosti zelo pomembne in dobrodošle. Zame pa je še bolj pomembna vsebina povedanega, iskrenost in verodostojnost govorca. S tem še najbolj prepričamo poslušalce.

Ali menite, da bi morali v svojem javnem govoru še kaj popraviti? Če da, kaj?

Vedno so možnosti za izboljšave. Kadar berem, naredim manj napak. Kljub temu pa skušam čim večkrat govoriti na pamet, saj takšen govor, čeprav ni vedno slovnično pravilen in slogovno izpiljen, veliko bolj nagovori ljudi in mu tudi raje prisluhnejo.

Kako ocenjujete retoriko svojih političnih tekmecev v primerjavi s seboj? Opazite razlike med ženskami in moškimi?

Politiki so izvoljeni funkcionarji, ki imajo različno izobrazbo in so pred tem opravljali različne poklice. Vsi nimajo enakih izkušenj z javnim nastopanjem in retoričnih sposobnosti. Prav pa bi bilo, da bi se vsak človek, ki veliko javno nastopa, trudil za čim lepši jezik in se tudi za to dodatno izobraževal.

Po končani analizi sem prišla do zaključka, da je Ljudmila Novak vsekakor primerna javna govorka, saj govori z ustrežno hitrostjo, uporablja zelo malo pravorečno neustreznih in slogovno zaznamovanih izrazov, dela primerno dolge premore ter pravilno poudarja besede, kjer je to potrebno. Upam, da se bo v Sodražico rada vračala, in ji še naprej želim uspešno politično kariero.

“Zame pa je še bolj pomembna vsebina povedanega, iskrenost in verodostojnost govorca. S tem še najbolj prepričamo poslušalce.”

30. OBLETNICA VDC RIBNICA

PIŠE: TOMAŽ KOŠIR, UPORABNIK VDC RIBNICA, FOTO: ARHIV VDC

V sredo, 22. 1. 2020, smo v TVD Partizan v Ribnici praznovali 30. obletnico VDC Ribnica. Dogodek je povezoval Aleš Ravnik. Nastopali so učenci Glasbene šole Ribnica in plesalca iz kluba Jasmin. Govore so imeli direktorica Tatjana Popovič, predsednik Društva Sožitje Ribnica Jože Košmrlj in Irena Borštnik. Na odru smo pokazali, kaj delamo v VDC. Tomaž Košir sem delal plakato vodi, Mojca je barvala zvončke, Marija je vezla sončnico, Janez pa je delal pručko. Sledila je podelitev priznanj za 30 let v VDC. Po prireditvi smo imeli pogostitev, med drugim tudi veliko torto.

1. OBČNI ZBOR VAŠKEGA DRUŠTVA ŽIMARICE

PIŠE: HINKO KLUN, FOTO: MAJA KLUN

V soboto, 8. 2. 2020, smo z Zdravljico ter voditeljico Ajdo K. otvorili naš prvi občni zbor. Otroci, srce društva, so nam predstavili dogodke, ki so se odvijali čez leto. Janja G. in Iza L. sta izvedli vrhunsko točko na prečni flavti in violini, v katero sta vtakali svoj talent ter vložili ogromno vaje. Sodraške mažoretke pa so nam predstavile nekaj iz svojega širokega repertoarja. Vsem se najlepše zahvaljujemo in se še priporočamo.

Prvo leto je vedno zanimivo. Komarček se vrne domov po svojem prvem samostojnem letu. Mama ga vpraša: »Sine, kako je bilo?« Komarček reče: »Fantastično, vsi so mi ploskali.«

Vseeno ni bilo tako slabo, vsi skupaj smo uspeli premakniti trend dogajanja v vasi z mrtve točke. Naša zgodba so: sponzorji, ki so nam zaupali, gospodinje, ki so nam pripravljale sladke in slane dobrote, otroci, ki so nas učili, kako se smejati brez predsodkov in zamer, starejši vaščani, ki so se bili pripravljene potruditi in naše delo nagraditi s svojo prisotnostjo, mladi, ki so po več letih zopet stopili skupaj ter nudili pomoč pri pripravi vaških iger, predvsem pa so naša zgodba Žimarice in Žimarčani.

formacijsko mrežo preko e-pošte, SMS, Facebooka in internetne strani (v Google vpišete »vas Žimarice« in odpre se stran <https://sites.google.com/site/zimaricevas/home>). Sodelujemo z Občino ter ji pomagamo pri vsem v zvezi z izgradnjo pločnikov v Žimaricah. Aktivni smo pri pobudi kolesarske povezave proti Sodražici. Z Občino smo tudi uredili, da se pripravi plan in denar za ponovni vklop žimarske vode (hribovke). Sodelovali smo na protestih za ravnanje z divjimi zvermi ter pisali protestna pisma. Podali smo predloge Občini za ureditev parkirnega prostora v Žlebiču ter se zavzemali za sprejetje občinskega odloka, s katerim bi imeli možnost vplivati na varnost in videz ob razpadajočih objektih v naši vasi. Ob delu vaškega društva se je odprla še ena velika rana Žimaric. Gasilski dom je v zimskih razmerah za druženje pogojno uporaben (ob zelo nizkih temperaturah neuporaben), zunanjih igrišč v javni uporabi pa vas sploh nima. V društvu improviziramo z izborom lokacij tako za sestanke kot druženja. Za ta problem skupaj z gasilci in Občino intenzivno iščemo rešitve. Verjamem, da se bo dolgoletna zgodba v doglednem času zaključila.

Prva sezona nam je pokazala pot. Plan dela v prvem letu smo kar lepo presegle. Letos so dogodki načrtovani v takem obsegu, kot smo jih organizirali v lanskem letu. Vse bomo poizkusili nadgraditi. Predvsem pa bomo veliko pozornosti dali aktivnosti v naravi in delu z mladino.

Ob tej priložnosti smo se zahvalil županu za finančno podporo in podporo pri vseh projektih, ki se pripravljajo za našo vas, ter sponzorjem, ki so nam bili že v prvem letu pripravljene stopiti ob bok. Zahvaljujemo se vsem, ki ste kakor koli pomagali pri delovanju društva. Brez vas bi bili dogodki manj glasbeni, okusni, zanimivi, sladki, topli, osvežujoči in sproščeni. Zahvala vsem vam, ki se redno udeležujete vseh naših dogodkov. Potrudili se bomo, da bodo tudi v tem letu raznovrstni in zanimivi. Ne nazadnje pa največja hvala Metki, Heleni, Branku in Borisu. Vi ste bili pripravljene prvi aktivno pristopiti in se vedno dobrohotno odzovete, ko vas društvo potrebuje.

Nekaj je še vaščanov, ki kolebajo in ne vedo, ali bi se nam pridružili. Sporočamo jim, da se imamo v društvu lepo in da je vsak vaščan Žimaric, ki dobro misli, pri nas dobrodošel.

MAMI, OČI, ZAKAJ ...?

PIŠE: LJUBICA KOŠIR, FOTO: ARHIV KLUBA KRESNIČKA

To so besede, ki jih otroci izrekajo v zgodnjem otroštvu, kmalu potem, ko znajo govoriti.

Poznamo tudi pregovor – »Vsak zakaj ima svoj zato«. Zares, sliši se zelo preprosto, pa ni vedno tako lahko odgovoriti na vsa vprašanja, ki so nam v življenju zastavljena.

Ko starši z rojstvom otroka sprejmemo tudi odgovornost za njegovo odraščanje, postanemo človek za drugega, iz sebe k drugim, od jaz k tukaj sem. Tako smo poklicani k pozornosti do drugega, k sočutnemu pogledu namesto ravnodušnosti. Teh korakov se najprej naučimo v družini. V današnji družbi se žal vse prevečkrat v ljudeh razrašča neobčutljivost na krike drugih. Vsak človek, ki je odprt za druge, je zmožen prejeti dar in dati svoje talente na razpolago drugim. Tako ne osrečuje le drugih, ampak tudi in predvsem sebe, saj dajati je vedno bolj osrečujoče kot prejemati, tudi če gre za drobne pozornosti.

Čas za to »vajo« je družinam naklonjen prav sedaj, ko so tudi mlajše družine več skupaj zaradi posebne preizkušnje – virusa, ki ne prizanaša prav nikomur od nas in je smrtno nevaren.

Sveti Duh nas posebej v tem milostnem času letošnjega posta in velike noči želi spodbuditi, da gremo iz sebe, da objamemo druge z ljubeznijo, da pomagamo drug drugemu in si izkažemo spoštovanje in hvaležnost, posebno še tistim, ki se noč in dan trudijo, da bi se to stanje čim prej izboljšalo. Na tej poti nismo nikoli sami, z nami je tudi Jezus, ki je trpel in umrl za nas, na velikonočno jutro pa vstal od mrtvih. Tako verujemo in le tako si lahko obehamo lepši in boljši svet. Za dežjem vedno posije sonce, povezani v dobrem smo močnejši!

Prav v času, ko nas je presenetila zgodnja, cvetoča pomlad, nas je presenetila tudi huda nalezljiva bolezen. Prav vsak izmed nas, ne le otroci, se danes sprašuje, zakaj. Kljub velikemu napredku, obilju informacij, takih in drugačnih, ostajamo brez odgovora in tudi brez zdravila za to bolezen. Učimo se spreminjati svoje navade in razvade, veliko nujnega se spreminja v nenujno, veliko potrebnega v nepotrebno ...

Razumevanje življenja, odprtega za druge, nas vodi k prehodu od »jaz« k »tukaj sem«. Kot bi slutil, kaj se bo dogajalo, je v letošnjem vezilu za salezijansko družino zapisal vrhovni predstojnik Angel Fernandez Artime. Kultura »jaza« zelo dobro razloži svet, v katerem živimo. Ta kultura daje velike možnosti (osebna rast, avtonomija, razvoj osebe), prikriva pa veliko ranljivost (ljudje, ki gledajo od daleč; ki so malo odprti za druge ...). Z dajanjem pomena »jazu« lahko krščansko življenje razumemo kot pot preobrazbe od »jaz« k »tukaj sem«. S tem korakom se človek odpira presežni skrivnosti. Ko v veri izgovorimo »tukaj sem«, se v nas že rojevata drža in razpoloženje, ki bivanje odpirata Svetemu Duhu, ki vodi in spremlja naše življenje, da bi tako našli način, kako biti in živeti to, kar nas kristjane najbolj opredeljuje. To je bistvo slehernega poklica, s pogledom verujočega v Jezusa Kristusa in »življenje, ki nam ga Jezus podarja, je zgodba ljubezni, zgodba življenja, ki se želi pome-

šati z našim življenjem in pognati korenine v zemljo vsakogar«.

Zaključila bom z mislijo, ki jo je pred kratkim napisal mlad fant iz Slovenije. Ob veliki preizkušnji, s katero se v teh dneh soočamo po vsem svetu, je razmišljal takole:

»To je čas, ki ga lahko izkoristimo za regeneracijo, osebni ali poslovni razvoj s pogledom v prihodnost in za premislek o naši naravi, kulturi in povezavi med našim subjektivnim in objektivnim svetom, ki jo je zameglila hiperkapitalistična ideologija.«

Naj nas letošnje Kristusovo vstajenje prerodi za novo življenje!

ZADNJE SLOVO PATRA FILIPA RUPNIKA

PIŠE: JELKA PAKIŽ, FOTO: ARHIV SAMOSTANA KOSTANJEVICA

V torek, 4. februarja 2020 (štiri dni pred svojim 89. letom), je odšel h Gospodu p. Filip (Franc) Rupnik OFM, frančiškanski duhovnik, biseromašnik. V redu manjših bratov je bil 62 let, duhovnik pa 60 let.

Rojen je bil 8. februarja 1931 v Breznici kot drugi izmed dvanajstih otrok. Njegova družina je bila zelo verna (trije sinovi in ena hči so se odločili za posvečeno življenje) in oče ga je želel zaradi njegove bistrosti poslati študirat v semenišče v Gorico, da bi postal »gospod«, vendar mu je to namero preprečila druga svetovna vojna. Kmalu po vojni je župnik oznanil, da se ustanavlja semenišče v Ljubljani. Mladi Franc je že kot otrok imel željo, da postane duhovnik, zato se je odločil, da se vpiše v šolo. Sledil je sebi, notranjemu glasu in klicu, in je s pomočjo učiteljice ter g. župnika opravil izpite za osnovno šolo in tudi sprejemne izpite za vpis v semenišče.

Francev brat Florjan, doma so ga klicali Cvetko, ni želel študirati, ampak je kar vstopil v samostan k bratom frančiškanom. O njih je marsikaj slišal, saj so bili starši in sestra v frančiškovem svetnem redu. Tako sta oba odšla v Ljubljano, Franc v semenišče, Cvetko pa k frančiškanom na Tromostovje. Franc je Cvetka, ki je pri frančiškanih sprejel redovno ime brat Leon, večkrat obiskal in se nalezil duha sv. Frančiška, zato se je odločil, da tudi on vstopi v frančiškanski samostan na Prešernovem trgu v Ljubljani. Šolanje je nadaljeval na uršulinski gimnaziji v Ljubljani. Za leto dni je bil poslan v noviciat v Novo mesto, kjer je sprejel redovno ime Filip. Po enem letu se je vrnil v Ljubljano, končal gimnazijo in maturiral leta 1954. Takoj po maturi je bil vpoklican v vojsko in poslan na služenje vojaškega roka v Makedonijo. Po vrnitvi od vojakov je nadaljeval študij na Teološki fakulteti. Po diplomi leta 1961 je bil nastavljen v Kamnik. Žal je že prvi dan moral na zdravljenje v bolnišnico za pljučne bolezni na Golnik. Med služenjem vojaškega roka se je namreč okužil s tuberkulozo, ki pa je ni pozdravil. Na Golniku je preživel skoraj tri četrta leta. V red manjših bratov je vstopil 25. avgusta 1951, v duhovnika je bil posvečen 29. junija 1959. Deloval je na mnogih postojankah: Kamnik, Sveta Gora, Strunjan, Kostanjevica, Svete Višarje, Sydney v Avstraliji in Nova Štifta. Opravljal je službe asistenta Frančiškovega svetnega reda, kaplana, župnika, rektorja, spovednika, gvardijana in magistra novicev. Iz

pogovora se da razbrati, da se ni pretirano navezal na kraje, kjer je služil. Vse je sprejemal z enako ljubeznijo in trdnim prepričanjem v božjo pomoč.

Velikokrat je govoril, da čuva Marijo, ker je bil vedno v njeni bližini, ona pa gotovo tudi njega. Novomašniško geslo p. Filipa je bilo »po milosti božji duhovnik«, kar nam govori o njegovi ponižnosti, veliki veri in zaupanju. Nikoli se ni pritoževal, bil je potrpežljiv, zelo rad se je družil z ljudmi in je vsem vlival dobro voljo in optimizem. Njegove pridige so bile nekaj posebnega; iz njih je bilo čutiti njegovo preprostost in hkrati veličino njegovega uma ter bogate izkušnje, ki si jih je pridobil v življenju z ljudmi, lahko bi rekli, z vsega sveta. Zelo rad je potoval, če je le imel priliko. Rad je organiziral romanja po raznih krajih v Sloveniji in zamejstvu in prav povsod je imel poznane ljudi in prijatelje.

P. Filip je s pridnostjo, voljo in potrpežljivostjo dosegel svoj cilj in izpolnil svojo mladostno željo: postal je duhovnik. Z gotovostjo lahko rečemo, da je bil dober duhovnik v vseh pogledih, priljubljen pri mladih in starejših, in da je bilo njegovo življenje popolno in srečno.

Pogrebna sveta maša, ki jo je daroval ljubljanski nadškof p. Stanislav Zore, je bila na Sveti Gori na slovenski kulturni praznik in patrov rojstni dan, le da se je tokrat rodil za nebesa, ko je stopil pred božje obličje. V svojih nagovorih so se mu poklonili nadškof

Zore, provincial p. Marjan Čuden in p. Niko, s katerim je bil nazadnje skupaj na Kostanjevici. Med mašo in po njej na pokopališču ga je spremljalo lepo petje različnih zborov. Na zadnjo pot ga je pospremlilo več kot 50 duhovnikov in nepregledna množica ljudi, ki so ga imeli radi in ga spoštovali. Tudi z našega brinovega griča se je udeležil pogreba avtobus vernikov.

Dan slovesa je bil topel in sončen, prav tak, kot je bil p. Filip sam. Prepričana sem, da njegova duša že uživa mir in lepoto božjega kraljestva. P. Filip, en VELIK BOGLONAJ prav za vse, kar ste nam dali v življenju.

TUDI BREZ PASIJOŃA PASIJONSKI DUH ŽIVI MED NAMI

PRIPRAVILA: PASIJONSKA DRUŽINA, FOTO: MATJAŽ MALEŽIČ

Čeprav smo se morali zaradi izrednih razmer in sprejetih ukrepov letošnji uprizoritvi Ribniškega pasijona odpovedati, se pasijonski duh, ki veje tako v Ribnici kot v drugih pasijonskih mestih po Sloveniji in svetu, ni skrnil nekam v karanteno. Čutimo ga na poseben način v naših družinah, med pasijonskimi prijatelji, ob obujanju spominov na pretekla leta, predvsem pa ob posebnem doživljanju letošnjega postnega časa, še posebej velikega tedna in velike noči.

Sredi marca smo prenehali z vsemi pripravami na pasijon. Konec je bilo druženja na vajah igralcev, prepevanja na pevskih vajah in vseh ostalih priprav, ki so bile v polnem teku. Večini od nas je »nekaj manjkalo«, nam je pa zato ostalo več časa za druge stvari. Naš fotograf Matjaž Maležič je dejal, da prav gotovo pogrša pasijonsko dogajanje v živo, vendar ima zato malce več časa, ker mu ni treba urejati moorjaa fotografij. Tudi režiser Mladen Pahović, ki bi imel v tem času največ dela na vajah, pogrša pasijon, pasijonsko družino in vse pasijonsko dogajanje v živo: »Najbolj pogršam svečani trenutek, preden se začne pasijon, ko se vsi v pasijonski družini povežemo v molitvi s sklenjenimi rokami in smo res eno. Potem pogršam tudi adrenalin, tik preden se pasijon začne, preden gredo igralci na oder. In občutek olajšanja, ko vse poteka, kot mora. Pa vsakič znova je nepozaben občutek, ko se predstava konča in se zasliši aplavz iz polne dvorane in se vsi sodelujoči z nasmehom na obrazu in posebno toplino v srcu priklonimo obiskovalcem in nato pomešamo med njih.«

Čeprav vsega tega, kar opisuje naš režiser, letos nismo doživeli v živo, pa je imela mlada družinica Turk rešitev za nas: »Malo smo bili žalostni, ker letos nismo mogli nastopati in se družiti s prijatelji. A vseeno nas je malo potolažilo, ker smo gledali Ribniški pasijon na internetu. Všeč nam je bilo, ko smo se videli nastopati (E., 6 let). Všeč so nam bili otroci (L., 4 leta) in tisti, ki so bili hecno oblečeni (D., 2,5 leta).« Tudi vi si lahko uprizoritve preteklih let

ogledate na YouTube kanalu Ribniškega pasijona in s tem podoživite pasijonsko vzdušje.

Mladen Pahović upa, da »pandemija poveže ljudi in v njih obudi potlačene in pozabljene vrednote ter da ugotovijo, kaj je res pomembno in dragoceno v njihovem življenju«. Tudi Matjaž pravi, da se »v zaupanju v Gospoda da preživeti čas, ki ga živimo, in še bolj podoživljati Gospodov Getsemani, križev pot in Golgote. On je za nas to zmogel in premagal Smrt za vse nas. Naj nas zavest o tem napolnjuje in vzpodbuja, da rastemo v zaupanju v Božjo ljubezen in dobroto«.

Kljub odpovedi letošnjega pasijona se želimo zahvaliti vsem sponzorjem in dobrotnikom, ki so nam že namenili svoj dar in izkazali pomoč: Župnija Ribnica, Občina Ribnica, Anica Rigler, s. p., Dafin, d. o. o., Fipis, d. o. o., Gradmetal inženiring, d. o. o., Inotherm, d. o. o., Kuss, d. o. o., Lekarna Ribnica, Lions klub Ribnica, LUart, d. o. o., Maboles, d. o. o., Melamin, d. d., Microera, Jože Šilc, s. p., Šilc, d. o. o., Šilc Trade, d. o. o., Štupica transport, d. o. o., Tanko, d. o. o., Toaza, d. o. o., ter medijskim sponzorjem: Rešeto, Kočevar, Krošnjar, Naš kraj, Družina in Ognjišče. Obljubimo, da bodo darovi počakali v pasijonskem mošnjčku na prihodnje leto.

Želimo vam blagoslovljene dni in Božjega varstva.

*Prijazna smrt,
predolgo se ne mudi,
ključ, ti vrata,
ti si srečna cesta,
ki pelje nas iz bolečin mesta.
(Prešeren)*

Zahvala

Ob boleči izgubi ata, strica, brata
ALOJZA ZABUKOVCA,
po domače Šinčevga,
iz Zamostca 31
(1. 10. 1936–14. 2. 2020)

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje, sveče in svete maše. Zahvaljujemo se g. župniku Francu Bizjaku, pevcem, Gasilskemu društvu Zamostec, Komunalni Ribnica, ZD Sodražica in ZD Ribnica, negovalni bolnišnici Sežana in bolnišnici Trbovlje. Hvala vsem in vsakemu posebej.

Žalujoči: vsi njegovi

*Le dobrota in milina me
bosta spremljali vse dni
mojega življenja; prebival
bom v hiši Gospodovi
vse dni življenja.*

Zahvala

Ob koncu desetletja smo v 92. letu starosti na zadnjo zemeljsko pot pospremili dragega moža, očeta, ata, brata
IVANA ČAMPO
(1928–2019)
iz Zapotoka.

Iskrena zahvala vsem za vse dobro, storjeno, izrečeno in mišljeno v času njegovega življenja in po njegovi smrti.

Vsi njegovi

*Solza, žalost, bolečina
te zbudila ni,
a ostala je tišina,
ki močno boli.
(T. Pavček)*

Zahvala

Ob slovesu moža, očeta in starega očeta
BOGDANA ADAMIČA
(1938–2020)

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, bivšim sodelavcem, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, darovano cvetje, sveče in svete maše.

Zahvaljujemo se župniku Francu Bizjaku za lep poslovilni obred ter trobentaču in pevcem za zapete pesmi. Zahvaljujemo se tudi zdravstvenemu osebju iz Sodražice in Ribnice.

Hvala vsem, ki ste ga na njegovi zadnji poti pospremili k večnemu počitku.

Žalujoči: vsi njegovi

*Kakor moja misel k tvoji
vsako noč znova potuje,
tako ta razdalja
kljub mnogim potem,
ki zdaj so samotne obstale,
vedno bolj najini duši združuje.
(S. K.)*

Zahvala

Zapustila nas je naša draga žena, mamica, babica, sestra, teta in prijateljica
HELENA DROBNIČ
(5. 4. 1963–28. 3. 2020)

Zahvaljujemo se vsem za izrečeno sožalje, topel stisk rok in sočutne poslovilne besede. Hvala vsem, ki ste jo imeli radi. Spomini na melodije njenega življenja bodo večni.

Vsi njeni

Pomladno branje

PIŠE: NEŽKA MOHAR GAČNIK, BIBLIOTEKARKA

Na januarski pravljичni urici so najmlajši prisluhčili pravljici z naslovom Zaletavi bober in izdelovali bobra iz papirja. Februarska pravljичna urica je minila v znamenju pravljice O pustu in zakletem gradu. Mali nadobudneži so izdelovali maske iz papirja. Za svoje zveste bralce smo pripravili naslednji zanimiv, spomladansko obarvan pregled nekaterih knjižnih novosti.

SARAH MORGAN Poletje v Parizu

Grace je možu za praznovanje petindvajsete obletnice poroke pripravila presenečenje kot še nikoli: romantično potovanje v Pariz. Ni pričakovala, da bo tudi ona doživela presenečenje – njen mož zahteva ločitev. Šokirana, vendar odločena, da se ne bo zlomila, se Grace odloči, da bo v Pariz odpotovala sama.

Audrey, mlado dekle iz Londona, odpotuje v Pariz, da bi ušla težavam doma. Poletno delo v knjigarni je njena pot v svobodo, toda brez denarja in znanja francoščine se sooča z možnostjo, da bo vse poletje sama postopala po tlakovanih ulicah. Dokler ne spozna Grace in se vse spremeni. Grace ne more verjeti, kako pogumna je Audrey. Ta ne more verjeti, kako previdna je sveže samska Grace. Živita v isti stavbi nad knjigarno in odkrijeta, da druga drugi lahko ponudita tisto, kar sta pogrešali. V Pariz prideta, da bi se v novem okolju oddahnili od težav, ki jih imata doma, najdeta pa prijateljstvo, ki bi lahko bilo nekaj najboljšega, kar se jima je kdaj zgodilo.

CHANEL CLEETON Naslednje leto v Havani

Američanka kubanskega rodu po smrti babice, ki jo je oboževala, odpotuje v Havano, da bi spoznala svoje korenine – in razkrije družinsko skrivnost, zakopano vse od revolucije.

Havana, leta 1958. Hči sladkornega magnata, devetnajstletna Elisa Perez, se giblje v najvišjih krogih kubanske družbe, kjer je skoraj povsem zaščitena pred čedalje hujšim političnim vrenjem v državi – dokler se ne zaplete v strastno razmerje z gorečim revolucionarjem.

Miami, leta 2017. Svobodna novinarka Marisol Ferrera je odraščala ob romantičnih zgodbah o Kubi, ki ji jih je pripovedovala pokojna babica Elisa. Ta je bila med revolucijo skupaj z družino prisiljena zapustiti Kubo. Elisina zadnja želja je bila, da Marisol raztrese njen pepel v deželi, kjer se je rodila. Marisol prispe v Havano, kjer odkrije brezčasno lepoto otoka, pa tudi napeto politično ozračje, ki vlada v državi. A ko bodo na plano prišle kočljive družinske skrivnosti in se bo Marisol zagledala v moškega, ki tudi sam marsikaj skriva, bo prav s pomočjo naukov iz babičine preteklosti razumela, kaj v resnici pomeni biti pogumen.

RUTH KELLY Vinograd v Provansi

Življenje ponuja tisoč možnosti. Le izbrati moraš eno! Ava mora pobegniti. Tiči v dolgočasni službi, mož Mark pa jima je nakopal goro dolgov in jo zapustil. Potem Ava izve, da ji je umrl dedek in ji zapustil posestvo z vinogradom Château Saint-Clair. Sveži

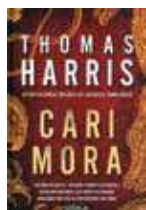
roglički in kava za zajtrk, kozarec rdečega vina s čednim natakajem Jacquesom ... Ava se v Franciji kmalu počuti kot doma. Vendar bi bilo noro, če bi kar obupala nad zakonom in si naprtila vinograd, čeprav ga je kot otrok tako ljubila – kajne?

LISA KLEYPAS Zaljubljena dedinja

V petem delu serije o Ravenelovih, ki se dogaja v viktorijanski Angliji, spremljamo zgodbo lepe Phoebe, vdove po lordu Henryju Clarskem, ki na bratovi poroki spozna čednega in nadvse očarljivega neznanca, ob katerem se ji zašibijo kolena.

Ko Phoebe izve, da je čedni očarljivec West Ravenel, najprej noče niti slišati več zanj, saj ve, da je v otroštvu ustrahoval njenega moža. West Ravenel ima omadeževano preteklost, vendar zanj ne išče izgovorov in opravičil. Obžaluje jo šele tedaj, ko spozna Phoebe, saj se zave, da je zanj nedosegljiva. Ker se želi Phoebe naučiti osnov vodenja posestva, se West z veseljem ponudi za svetovalca. Nemudoma se prikupi Phoebejinemu sinku Justinu in počasi odtaja srce tudi njej

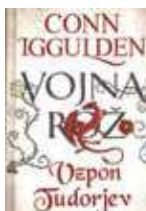

THOMAS HARRIS Cari Mora

Pod temelji obalne vile v Miamiu leži petindvajset milijonov dolarjev v zlatu. Številni moške so leta in leta iskali ta zaklad. Zdaj se je iskanja mitskega zaklada lotil Hans-Peter Schneider, obsedenec, ki ga ne zadovoljuje samo denar, temveč tudi veliko temačnejša oblika

zabave. To je za primerno ceno pripravljen ponuditi vsem bogatašem, željnim nasilnih fantazij.

Toda Schneiderjevo delo iz ozadja spremlja kolumbijski kartel, ki se prav tako želi dokopati do zaklada. Cari Mora, oskrbnica vile, je bila že kot otrok rekrutirana v kolumbijsko gverilsko vojsko in je v najstnikskih letih pobegnila pred nasiljem rodne države. V ZDA ima le statusčasne zaščite, ki ji ga lahko kadar koli ukinejo. Ljubka Cari, ki jo je zaznamovala vojna, neustavljivo privlači Hans-Petra, ki pride v vilo iskat zaklad. Pogoltnož si zanj zamisli nezasliščan načrt. Cari v njegovih očeh ne predstavlja le dobička, ampak tudi predmet sprevrženega poželenja. Toda nekdanja gverilka premore presenetljive spretnosti in njena volja do življenja ni prvič na preizkušnji. Pošasti prežijo na meji med moškim poželenjem in žensko željo po preživetju.

CONN IGGULDEN Vojna rož – Vzpon Tudorjev

Pred bitko za prestol se trese celo kraljestvo.

Spremljajte vzpon Tudorjev v osupljivem zadnjem delu sage o krvavi vojni za angleško krono med rodbinama Lancaster in York.

Piše se leto 1470: razdeljeno kraljestvo ne more obstati. Kralja Edvarda Yorškega so pregnali iz Anglije. Kraljica Elizabeta in njeni otroci trepetajo v zatočišču v Westminsteri opatiji. Rodbina Lancaster je osvojila krono, toda York se ne namerava mirno umakniti. Nadvse odločen, da se bo vrnil na prestol, Edvard z na pol utopljeno vojsko in bratom Rihardom pristane v Ravenspurju. Bojni pohod bratov York se začne slabo, saj so jima zaprta vrata vseh mest; počasi pa jima uspe zbrati dovolj mož in se odpravita v spopad. Toda ne eden ne drug ne vidi, da je njun pravi sovražnik Henrik Tudor, ki je v izgnanstvu odrasel v moža in si prav tako želi krono. Kot rdeči zmaj iz valižanske legende se poda v boj za prestol in zaneti bitko pri Bosworthu, ki bo za vedno končala vojno rož.

S tem tudi zaključujem tokratni pregled nekaterih knjižnih novosti. Vljudno vabljeni v sodraško knjižnico! Čim lepše in prijetneje preživite preostanek letošnje pomladi. Radi in lepo se imejte ter na svidenje do prihodnjic!

MONOGRAFIJA SODRAŠKIH 800

Z letom 2020 smo občani Sodražice vstopili v jubilejno leto, ko praznujemo 800-letnico prve omembe Sodražice v zgodovinskih virih. Ohranjena listina, spisana na gradu Turjak in datirana 7. aprila 1220, izrecno omenja dve naselji v naši občini, Sodražico in Vinice. Za leto 2020 je bilo načrtovano, da bo prineslo vrsto praznovanj, uglasenih na spominjanje častitljive obletnice. Žal pa smo zaradi epidemije prisiljeni jubilejni program okrniti in prilagoditi razmeram. Tudi izid nastajajoče knjige o Sodražici se tako zamika v jesen. **S tem podaljšujemo tudi prednaročniški rok na konec avgusta.**

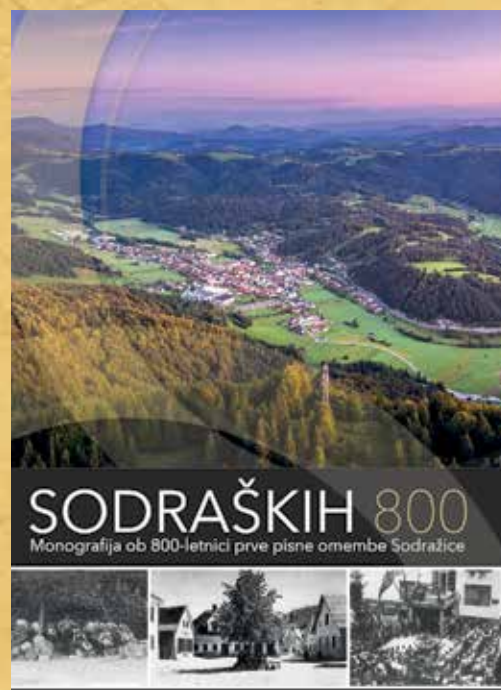
Naj spomnimo: pripravlja se monografija z naslovom **Sodraških 800**, ki bo celovito in temeljito predstavila našo občino, njeno naravno okolje, ljudi in naselja, arheološke ostaline, srednjeveško in novoveško zgodovino, slovite tržne dneve, našo umetnostno in etnološko dediščino vse do usodnih let prve in druge svetovne vojne. Posebej bodo predstavljeni razvoj in ustroj občine, šolstva in zdravstva, bogat verski utrip, gospodarske dejavnosti skozi čas, dosežki likovne in glasbene ustvarjalnosti ... Obsežno knjigo bosta sklenili poglavji o razgibanem društvenem življenju ter predstavitev znanih in manj znanih obrazov Sodražice, ki so ponesli njen sloves v širni svet. V monografiji s prispevki sodeluje skoraj 30 avtorjev, poleg domačinov nekateri ugledni strokovnjaki. Bogato besedilo bodo poživile mnoge podobe minulih časov in slike sedanjega trenutka.

Knjiga bo vsebovala preko 600 barvnih strani. Poleg tekstualnega dela bodo v njej številne fotografije, grafi, razpredelnice in dokumenti, med katerimi bo nekaj prvih objavljenih (med njimi tudi 800-letna listina s turjaškega gradu). Knjiga bo v trdi vezavi večjega formata, zato smo snovalci prepričani, da bo nadvse dobrodošla gostja v vsakem domu naše občine, z zanimanjem pa bodo po njej posegli tudi tisti, ki imajo svoje korenine v Sodražici, pa jih je pot življenja odpeljala v druge kraje ali države. Ne nazadnje pa tudi vsi, ki jih zanima ta mali, a tako bogati košček Slovenije.

Monografija Sodraških 800, ki jo bo sicer izdala Občina Sodražica, bo izšla z zamikom, predvidoma v drugi polovici septembra 2020. Še vedno jo lahko naročite po ugodni prednaročniški ceni **25 evrov** na Občini Sodražica do **31. avgusta 2020**. Po izidu bo knjiga stala 40 evrov.

Knjigo naročite v tajnistvu občine osebno ali po pošti na naslov: Občina Sodražica, Trg 25. maja 3, Sodražica. Do preklica ukrepov zaradi epidemije priporočamo naročanje po elektronski pošti obcina@sodrazica.si ali po telefonu 01/8366-075 (v času uradnih ur). Prednaročanje je namenjeno zbiranju rezervacij, knjigo plačate šele po izidu, ko jo boste tudi prejeli.

Mag. Blaž Milavec, župan
Mag. Ludvik Mihelič, odgovorni urednik

microera

Microera Jože Šilc s.p.
Hrovača 14A (trgovski center SPAR Ribnica)
1310 Ribnica
☎ 01 8373 116
☎ 051 358 762
✉ info@microera.si
www.microera.si

UGODNI NAROČNIŠKI PAKETI TER AKCIJSKI MOBITELI NA OBROKE!

**Ugodni fiksni paketi NEO
in mobilni paketi NAJ**

DELOVNI ČAS:
PON - PET
8.30 h - 12 h
ter 14 h - 18 h
SOB
8.30 h - 11.30 h

TelekomSlovenije
PODBLAŠČENI PRODAJALEC

...vaša pot do dopustniških spominov...

ITER

Turistična agencija ITER
Cesta na Ugar 2, 1310 Ribnica
☎ 031/246 453 ✉ info@iter-tours.si
f Turistična agencija Iter

.....

**POLETJE in JESEN
V SLOVENIJI**

- Slovensko primorje
- slovenske toplice
- slovenski turistični kraji

V naši agenciji podpiramo lokalne in slovenske turistične ponudnike.
Pridružite se nam!